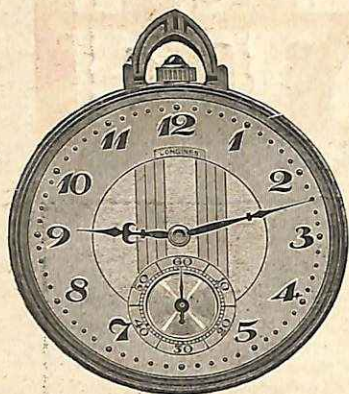


ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

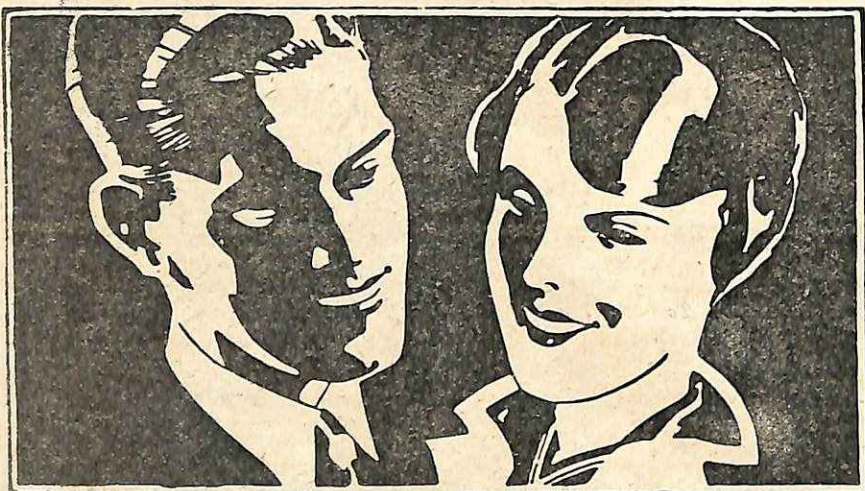




MONTRES
DE HAUTE PRECISION
LONGINES
9 GRANDS PRIX
506 PRIX D' OBSERVATOIRES
P. ZENÉTOS FRÈRES ATHÈNES

REPRÉSENTANTS

ATHÈNES



ΤΙ ΚΕΡΔΙΖΟΥΝ ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Καταπολεμώσαι τὰ ἐσὶ τῶν ὀδόντων ἐσικαθίσματα

Θέλετε νὰ ἔχητε λευκοτέρους, ὁραιοτέρους ὀδόντας; Ἴδου μία νέα μέθοδος ὅπως τὸ ἐπιτύχητε.

Ἐὰν ζητήτε νέαν ὡμορφιὰ καὶ νέα θέλητρα, δοκιμάσατε τὸν νέον τοῦτον τρόπον.

Ψάψατε τοὺς ὀδόντας σας διὰ τῆς γλώσσης, καὶ θὰ αἰσθανθῆτε τὴν παρουσίαν ἐπικαθίσματος - ἐν εἰδος ὀλισθηροῦ ἐπιστρώματος.

Ἐφ' ὅσον τὰ ἐπικαθίσματα διατηροῦνται ἐπὶ τῶν ὀδόντων, τὸ μείδιμά σας εἶνε ἐστερημένον πάσης; χάριτος.

Σήμερον ἐφευρέθη ἡ Πέφοντεν

νέον εἶδος ὀδοντοπάστας. Ἀποσυνθέτει τὰ ἐπικαθίσματα. Διατηρεῖ τοὺς ὀδόντας στιλπνοτάτους.

Δοκιμάσατε τὴν Πέφοντεν. Ἰδέτε πόσον καθαροὶ φαίνονται οἱ ὀδόντες σας κατόπιν χρήσεως. Ὀλίγων ἡμερῶν χρήσις τῆς ὀδοντοπάστας ταύτης θὰ σας καταπέσῃ καθ' ὁλοκληρίαν περὶ τῆς ἀποτελεσματικότητός της.

Ἀγοράσατε σήμερον τὴν ὀδοντοπάσταν ταύτην.

Pepsodent ΚΑΤΑΤΕΘΕΝ
ΣΗΜΑ

ΠΕΨΟΝΤΕΝΤ ἡ νέα Ἀμερικανικὴ ὀδοντοπάστα
Γεν. Ἀντιπρόσωπος Π. ΠΕΡΟΓΛΟΥ, Πλατεία Ὁμονοίας 3-Ἀθήναι

Ἡ Οὐλίτις
θεραπεύεται μετὰ
ΣΑΝΟΖΥΛ

ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΖΩΓΡΑΦΙΔΟΥ

ΟΔΟΣ ΧΡΥΣΟΣΠΗΛΙΩΤΙΣΣΗΣ 3
(ΜΕΓΑΡΟΝ ΠΟΛΥΖΩΗ) ΤΗΛ. 61-26

Πλουτισθὲν διὰ τῶν τελειοτέρων
μηχανημάτων καὶ διαθέτον ὅλα
τὰ μέσα, ἀναλαμβάνει κάθε ἐργασίαν μετὰ ταχύτητα καὶ καλλιτεχνίαν ἀπαράμιλλον.

ΤΙΜΑΙ
ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΤΙΚΑΙ

ΚΟΜΗΤΕΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΟΡΕΑ Κατ. Χατζη
ΣΑΒΒΑΤΟΝ 23 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1929 ΗΜΕΡΟΜ. 29-9-78
ΑΡΙΘ. 23485



**ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΓΡΑΜΜΑΤΑ**

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΕΧΝΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ



ΕΤΟΣ Γ'. ΤΟΜΟΣ Ε'. ΑΡΙΘ. 75
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΜΑΓΕΡ 29

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Κ. ΜΠΑΣΤΙΑΣ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Ἑτησία Δρ. 200
Ἐξάμηνη 100
Τρίμηνη 50
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Λίρα 1

Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΩΡΑΪΤΙΔΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗΣ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΝΑΝΖΙΑΝΖΗΝΟΥ

Ὁ Δικηγόρος κ. Αάλλας, στενὸς φίλος τοῦ ἀειμνήστου Μωραΐτιδου, εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ θέσῃ ὑπ' ὄψει μας μερικὰ χειρόγραφα ποὺ τοῦ εἶχε ἐμπιστευθῇ ὁ Μωραΐτιδης. Ἐνὰ ἀπ' αὐτὰ εἶναι ἀπόσπασμα μεταφράσεως ποιήματος τοῦ Γρηγορίου τοῦ Νανζιανζηνοῦ, τὸ ὁποῖον καὶ δημοσιεύομε ὡς στοιχεῖο ἀρετῆς διαφωτιστικὸ γιὰ ὅσους θέλουν νὰ μελετήσουν τὶς πηγὰς ἀπὸ τίς ὁποῖες ἐποτίσθη ὁ ἐρημίτης τῆς Σιναίου. Τὰ ἄλλα χειρόγραφα ποὺ ἔχουμε εἶναι ἕνα ἀπόσπασμα ἀθροῦν τοῦ μετὰ τὸν τίτλον «Ὁ Μηριάτης εἰς τὸν Ἅγιον Ἐλισσαῖον» καὶ ἕνα ὑπόμνημά του πρὸς τὸν Μητροπολίτην Ἀθηνῶν εἰς τὸ ὁποῖον ζητεῖ νὰ ἐπιτραποῦν ὅπως ἄλλοτε οἱ ἀργυρῖνες εἰς τὸν μικρὸν ναὸν τοῦ Προφήτου Ἐλισσαίου. Τὰ ἄλλα εἶναι ἐπιστολαὶ ἰδιωτικῆς φύσεως ποὺ δὲν ἔχουν γενικώτερον ἐνδιαφέρον. Τὸ μεταφρασμένον ἀπόσπασμα ποιήματος τοῦ Γρηγορίου τοῦ Νανζιανζηνοῦ εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Ἐκαστον ἄνδρα νὰ ἀποφεύγῃς,
τὸν δὲ συνείσασκον πρὸ παντός
(πικρὸν τὸ ὕδωρ τῆς Μερράς ἦτο
καὶ πείσθητί μοι, κόρη ἄγνη)
καὶ ἐὰν οὗτος καὶ τοῦ χρυσοῦ
ὑπάρχει ὄντως πλέον ἄγνός,
καὶ τοῦ ἀδάμαντος πλέον εἶνε
στερρός· διότι μάθε, διπλοῦς
φόβος ἐπάνω σου θὰ ὑπάρχῃ.
Ἄν ἐμπιστεύεσαι σὺ εἰς τὴν σὴν
σάρκα, ὃ ποῖα ἐμπιστοσύνη
ἐστὶ τοῖς μέλεσι μετὰ σου
τοῖς συνοικοῦσι; τὸ ἰδικόν σου
βεβαίως ὅμμα εἶνε ἄγνόν,
ὡς καὶ ὁ νοῦς σου, πλὴν μήπως κρύ-
πτῃ

ὁ νοῦς τοῦ ἄλλου μέρος χοός,
καὶ ἴσως ἤθελεν ἐκδιώκει
τὸ πνεῦμα; Ἦδη ἐκ τῶν σαρκῶν
σὺ μετελλάχθης κ' ἐγίνες πνεῦμα,
καὶ ἀνυψώθης ἀπὸ τῆς γῆς.
Πῶς τώρα πάλιν σὺ ἐπαινοῦσα
καὶ ζεύξῃς στέργουσα τῶν σαρκῶν,
τὸν ἀξιεραστὸν σου Νυμφίον
πῶς κατασχύνεις; ὅστις τὴν σὴν
μορφήν ζηλεῖ καὶ εἶνε φόβος
τοῦ ἔρωτός του τοῦ γλυκεροῦ
νὰ σὲ στερήσῃ ὡς διπλὴν οὖσαν
καὶ δίπλῳν τε, καὶ τοῖς δυσὶ
ποσὶ χωλαίνουσιν ἐπαισχύντως
τὸν Χριστὸν ἔχουσα ποθητὸν
Νυμφίον, ὅλους ἀπόπτυσέ τους
τοὺς ἄνδρας. Ποῖαν δὲ τάχα σὺ
βοηθοῦ ἔχεις ἀνάγκην, ὅστις
καὶ αὐτὸς ζητεῖ τοῦ βοηθοῦ;
καὶ αὐτὸς πᾶλοι φίλοι τῶν πᾶλων,
καὶ τῶν ἐλάφων πάλιν εἰσι

φίλοι οἱ ἔλαφοι· τὰ ψαρόντα
τῶν ψαρονίων. Μετὰ τὸν ἄγνόν
τίμιος εἶνε ὁ ἄγνός πάλιν,
Ἄλλ' ὅμως φεύγε σὺ τὸν κακὸν
σύμβουλον, μήπως σὲ δελεάσῃ,
ἂν καὶ ὑπάρχῃ καὶ συνετός.
Τοὺς σοφοὺς πλέον τῶν ἄλλων μίσει,
καὶ γὰρ πολλὰκις ἐκ τοῦ καλοῦ
κακὸν ἐπάρατον προξενεῖται
εἰς τοὺς χρηστοὺς τε καὶ αγαθοὺς.
Φῶς εἶνε τώρα, ὕστερον σκότος·
καὶ ἐνδον θάνατος ὁ πικρός.
Ἀπέξω δέλεαρ καὶ θαπείνει
μετὰ τοὺς γλυκεῖς τοῦ λόγου πικρῶς
καὶ καταστρέφει μετὰ τοὺς χρυφίους.
Συνήγαγέ τε αὐτὸς εἰς ἐν
τοὺς πρὸς ἀλλήλους ὁμοφρονούντας
κατὰ τὸ πνεῦμα· καὶ ἦλθε φῶς,
ὅπερ ἐκρύπτετο ἀνυπόπτως
ὑπὸ τὸ ὄνομα τὸ σεμνόν,
ὁποῦ ἀγάπην ἀποκαλοῦσιν.
Εἰτα δὲ πάλιν ἔρωτ' αὐτὸς
ἐκ τῆς καρδίας ἐμπαρεσβάζων
ἐπὶ τὰς σάρκας ὁποῦ ἐγγὺς
ἐκεῖ ὑπάρχουσι τῆς καρδίας,
ἢ πῦρ ἀνάπτει, ἢ καὶ πυρὸς
τοῦ ὀλεθροῦ πικρὰ σημεῖα.
ἂν δὲ βεβαίως δὲν ἐντυπώγῃ
κανέν σημεῖον κακοῦ πυρός,
ἀλλὰ ταχέως αὐτὸς θὰ πληρῇ
ἐκείνους ὅσοι σὲ θεωροῦν.
Καὶ προχειρότεροι εἰς κακίαν
εἶνε οἱ ἄνθρωποι δυστυχῶς.
Ἐπὶ πρᾶνους δὲ τὸ ῥέμμα ῥέει
ὡς ἐπὶ πλεῖστον. Σὺ δ' ἀρωγὸν
τῆς συνοικίας ὅμως τὸν οἶκον
ἄλλοτε ἔχεις, ἄλλοτε δὲ

τῶν ἱματίων τὰς προμηθείας,
τὴν τράπεζάν τε καὶ τὴν τροφήν,
καὶ τὸ βαρὺ σου τῶν γηρατειῶν
τῶν ὀχληρῶν τε καὶ ἀδρανῶν.
Μ' αὐτὰ, τὸ αἶσχος τῆς συνοικίας
ἐπιστηρίζεις. Καὶ τὰ χρυσὰ
διὰ χαλκίνων σὺ ἀνταλλάσσεις,
ἂν ἀντὶ βίου τόσον λαμπροῦ,
κενήν κ' ἐπαίσχυντον ὅλος τέρψιν
καθυπεδέχθης. Ἐὰν χρυσοῦ
κ' ἡλέκτρον τάλαντα σὺ μοι δώσης,
καὶ πεδιάδας τὰς χλοερὰς,
μακρὰς ἐσθῆτας τε καὶ ποδήρεις
καὶ κατοικίαν ὄντως λαμπράν,
τοῦ Ἀλκινδοῦ τε τὰς τράπεζας,
καὶ οὔτε ἄλλην ἐτι ζωὴν
ἐὰν σὺ ἡθέλεις μοι χαρίσῃς,
χωρὶς νὰ ἔχῃ τέλος, ἀντὶ
τῆς ζωῆς ταύτης τῆς μακαρίας,
οὐδὲ καὶ τότε ἐγὼ ποτὲ
λιποχριστὸν τε καὶ αἰσχρὸν βίον
θὰ ἐπρωτίμων. Ἄρτος ἐμοὶ
σπάνιος μάλλον ἢ ἐνυπάρχῃ,
τὸ ὕδωρ ἔστω ἀντὶ ποτοῦ,
καὶ τοῦτο ὄχι ἐν ἀφρονίᾳ,
ἀλλὰ ἐκάστοτε ποθητόν,
φύλλα σικκῆς δὲ ἃς με καλύπτουν,
καθὼς καὶ πρότερον τὸν Ἀδάμ,
ὃς καὶ τὴν Εὐάν, ἥτοι ἃς εἶμαι
γυνὴς, εἰς σπήλαιον, κ' εἰς φυγοῦ
κρύπτην ἃς ἔχω τὴν κατοικίαν,
καὶ ἃς διάγω βίον ἀπλοῦν
καὶ αὐτοσχεδίων παρομοίως
μετὰ θηρία ἢ κ' εἰς ἄνδρος
τινος πυλῶνα ὑπερφύλου,
ἀρούρης ἄχθος τε καὶ πτωχός,
ὡς Λάζαρος τις παρερριμένος.

του Βιτσιώρη που πάντα βέβαια έρχόταν από μακριά τέλειωσε: «Ώς σύριο, έννοον να κοπῇ. Αὔριο πρῶτῃ πρῶτῃ πίσης ἄλλη δουλειά θά τὸ ρίξῃς!»

— Ο ἄρρωστος μας στέναξε λιγάκι.
— Βλέπεις γιατρέ μου! Είναι ἐν τούτοις ἓνα δένδρο πὺ ἀγαπῶ. Μὰ τοῦ ἀντρα τῆς κόρης μου δὲν τ' ἀρέσει. Είναι λέει ξερό... Γέραςε νὰ ποῦμε».

— Ο γιατὸς κατὶ ἐτοιμάστηκε νὰ ἀπαντήσῃ μὰ ὁ Βιτσιώρης προχωροῦσε τώρα κοντὰ του.

— Σιωπὴ τώρα. Τσιμουδιά. Δὲν εἶναι ἔτσι; Τὸ μάθημά σας τὸ ξέρετε: Μὲ βρίζετε καλλίτερα, ἤσυχο, δυναμωμένο, ἀ χύτερο καὶ τὰ λοιπὰ... ὅπως ξέρετε. Δὲν εἶναι ἔτσι γιατρέ; Δὲν εἶμαι στὰ χάλια τοῦ πεύκου ἐκείνου!... Δὲν νομίζετε; καὶ ὅπως ἔσφιγγε δυνατὰ τὸ χέρι τοῦ γιατροῦ αἰσθάνθηκε τί λίγη δύναμη τοῦ ἀπόμεινε γιὰ μιὰ τέτοια προσπάθεια.

— Μπᾶ... μπᾶ!... Καλὴ μέρα γιατρέ μου!—Ήταν ἓνας τόνος οἰκείος πὺ ὁ Βιτσιώρης προσπάθησε νὰ κἀνῃ ὅσο μποροῦσε φιλικώτερο. Πλησίασε τὸν πεθερό του, τοῦ ἄγγιξε τὸ μετώπο, τὸ σφυγμό. —Λίγο κουρασμένος καὶ λίγο χλωμὸς ὁ πελάτης σου σήμερα γιατρέ! Νὰ πάλι! Αὐτὰ τὰ καταραμένα βιβλία. Σᾶς κάνουν κακό. Κλείστε τὰ ἐπὶ τέλους. Ἡ καὶ μὲν ἡ Φανὴ ἔλυσε νὰ σὰς τὸ λέῃ. Γιατρέ ἐπιβλήθηκε!

Βέβαια αὐτὰ εἶχαν κάποια ἔκφραση ἐνδιαφέροντος κι' ἔμοιζαν νὰ περναν προστατευτικὴ μορφή κοντὰ στὸν «ἄρρωστο», μὰ συγχρόνως δὲν ἔκρυβαν τίποτα ἀπὸ μιὰ ὑπολινθάνουσα αὐστηρητῆτα πὺ ἦταν τόσο λιγώτερο εὐπρόσδεχτῃ ὅσο περισσότερο τὴν ἔντυνε ἓνα χαμόγελο καλωσύνης καὶ συγκατάβασης.

— Ο γιατὸς ἀμήχανα ζήτησε τὸ βιβλίο.
— Τί διαβάσετε λοιπὸν κύριε Μαράκη; Ὁ ἄρρωστος προσπάθησε νὰ τὸ κρύψῃ κάτω ἀπὸ τὴ λαφρεὶα κουβερτίτσας πὺ τοῦ σκέπαζε τὰ πόδια ὅπως ἦταν καθισμένος στὴ βαθεὶα τροχοφόρα πολυθρόνα, γιατί ἀπ' τὸ πρῶτῃ ἦταν κάτω στὸ κῆπο νὰ ἀνασπῇ καθαρό ἀέρα.

— Τίποτα... τίποτα. Νά! νὰ περάσῃ λίγο ἡ ὥρα.

— «Ὅλο ἔτσι λέτε πεθερέ μου καὶ δὲν βλέπετε πόσο κακὸ κάνετε τῆς Φανῆς γιὰ νὰ μὴν ἀκοῦτε τίς συμβουλές της. Καὶ πρέπει νὰ κάνω στὸ γιατρὸ μερικὲς ἀποκαλύψεις. Δὲν θὰ εἶναι ἀδιακρισία. Ὁ γιατὸς εἶναι ὁ πνευματικὸς τὸν σωματικὸς ἄρρώστων. Λοιπὸν νὰ ἡ ἐξομολόγησις: Οἱ καφέδες πάλι ἄρχισαν γραμμὴ ὁ ἓνας ὕστερα ἀπ' τὸν ἄλλον. Τὰ ἀρμυρὰ γαρνίρων τὸ πιάτο μας περισσότερὸ ἀπ' ὅσο πρέπει. Τὰ τουρσιά ἄρχισαν νὰ κατεβαίνουν στὸ ἀδυνατισμένο στομάχι μας... Λὲς πὺς ζητᾷ ν' αὐτοκτονήσῃ. Κάθε μέρα σύγχισι στὸ τραπέζι. Πεοπατεῖ ὕστερα πολὺ. Καὶ ὅμως σᾶς ἀγόρασα αὐτὴ τὴ πολυθρόνα μὲ τοὺς τροχούς γιὰ νὰ σᾶς ἀπαλλάξω ἀπὸ ἓνα κίνδυνον κοπώσεως. Σὲς γιατρέ τί λέτε σὲ ὅλα αὐτὰ; Χτὲς βράδν μάλιστα τὸ φῶς ἄναβε στὴ κάμαρά σας ὡς τὸ μία. Θὰ πῇ πὺς δὲν κοιμήσατε... Τοῦλάχιστον σβήνετε τὸ γιὰ νὰ νῆνε ἡσυχὴ ἡ Φανὴ νὰ νομίσῃ πὺς κοιμάστε...»

— Νά, νά!... Μὰ ξέρετε Γιώργο... ἄμα μὲ βαστάει ἀπ'πῆνα δὲν μπορῶ νὰ ὑποφέρω τὸ σκοτάδι. Μὲ πειράζει.—Καὶ ἦταν ἀδύνατη ἡ φωνὴ του.

— Ἡ καὶ μὲν ἡ Φανὴ... ἦταν πολὺ νευρασμένη ἀπ' αὐτὸ!
— Καλὰ, καλὰ. Θὰ τὸ σβύνω ἄλλοτε. Θὰ προσπαθῶ Γιώργο.

— Νά! Προσπαθήστε! Μιὰ ὑγεία βλέπετε ἔχουμε. Νὰ τὴν χάσουμε κι' αὐτὴν; Ἡ Φανὴ δὲν κάνει νὰ νευριάξῃ. Εἶμαι βέβαιος πὺς ὁ γιατὸς δὲν θάξῃ καμμιὰ ἀντίρρηση.

— Ο γιατὸς ἔννοιωσε νὰ τοῦ σφίγγουν τὸ χέρι. Κατάλαβε. Κούνησε τὸ κεφάλι του. Ήταν ἓνα εἶδος ἐπιδοκιμασίας ἐνὸς ἀνθρώπου πὺ δὲν ἦταν καθόλου, μὰ καθόλου σύμφωνος. Μὰ ὁ Βιτσιώρης ἐνδιαφερόταν τόσο νὰ ἀποσπᾷ μιὰ τυπικὴ ἔκφραση πὺ νὰ πλαισιῶνε ὅπως αὐτὸς ἤθελε τὰ λόγια του, ὥστε τὸν εὐχαρίστησε ἡ κίνησι τοῦ γιατροῦ ὅχι γιὰ τίποτα ἄλλο, μὰ τοῦλάχιστον γιατί ἔννοιωθε ἔτσι πὺς οἱ σκέψεις του γίνονταν δεκτικὲς γιατί ἔλειπε τὸ θάρρος νὰ τίς ἀποκρούσουν. «Ἐνα εἶδος ἐπιβολῆς πὺ ἐργάστηκε μὲ τὴν προσπάθεια γιὰ νὰ θεμελιώσῃ.

— Ὑστερα ἀπὸ λίγη σιωπὴ:
— Γιώργο, ἐκεῖ κάτω ἔβλεπα χτὲς νὰ ἐργάζωνται, νὰ σκάβουν. Νά! Στὴ γωνιά. Ἐκεῖ κοντὰ στὸ τοῖχο. Στὸ πηγάδι δίπλα.

— Ο Βιτσιώρης κύτταξε στὴ διεύθυνσι πὺ τοῦ τοῦ ἔδειχνε ὁ πεθερὸς του:

— «Α! Νά! Δὲν σᾶς τῶχο πεῖ. Ξέρετε γιατρέ. Ήταν τὸ παβιγιόνι τῆς πεθερᾶς μου μὲ τὴ σκαλωτὴ φρίτσα. Μὰ ἐκεῖ ἔφραζε τὸ παράθυρο τῆς τραπεζαρίας. Καὶ ἀποφασίσαμε νὰ τὸ βγάλουμε προσωρινὰ γιὰ νὰ δώσῃ φῶς. Θὰ σκεφτοῦμε ἄργότερα πὺ θὰ τὸ τοποθετήσουμε, σὲ καταλληλότερο μέρος. Καὶ ἔκανε λίγα βήματα πηγαίνοντας κατὰ τὰ καινούργια παρτέρια πὺ εἶχαν φτιάξει τώρα τελευτὰ.

— Ο Βιτσιώρης ἀπριακρύνθηκε κι' ἔμειναν πάλι μόνοι.

— Αὐτὸ τὸ παβιγιόνι ἔχει γιατρέ ἱστορία. Μιὰ ἀπ' τίς πολλὲς βουβὲς ἱστορίες πὺ εἶναι γραμμένες ἐδῶ μέσα καὶ πὺ δὲν μπορεῖ νὰ διαβρῇ κανεὶς ἐκτὸς ἀπὸ μένα καὶ τὴ μακαρίτισσα. Ἐκεῖ καθόμασταν πάντα. Στὸ παβιγιονάκι αὐτὸ μὲ ἔφερνε κάθε πρωτὶ τὸ καφέ μὲ γάλα. Προγευματικὴ μαζί. Εἴχαμε πάντα κατὶ ὠραία κουλουράκια πὺ μὲ ἔκανε ἡ ἴδια. Θυμᾶμαι σὺν τῶρα τίς κουβέντες μας, τὰ δνειρά μας γιὰ τὴ Φανὴ, καὶ τὴν ἀστείρευτὴ τρυφερότητά της γιὰ ὅλα τὰ πραγματάκια πὺ ἀγαπούσαμε μαζί. Στὸ παβιγιονάκι αὐτὸ ἀποφασίσαμε καὶ γιὰ τὰ σοβαρώτερα ἀκόμα ζητήματα, ἀνταλλάσσαμε ὅλες τίς σκέψεις μας, θυμούμασταν τὰ παλὰ μας καὶ ἔβλεπα πόσο δίκην εἶχα ὅταν τὴν ἀγάπησα ἀπὸ μικροῦλα τοῦ σκοτεινοῦ. Καὶ ἔτσι ἀντίκρι στὸ παράθυρο ὅπως καθόμουν θυμᾶμαι ἀκόμα τὴ λάμψη πὺ ἔχυνε τὸ σαμωβόρι μας στὸ σκοτεινὸ φόντο τῆς τραπεζαρίας. Είναι ἓνα φῶς πὺ δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ σβύσῃ ἀπ' τὴν ἀνάμνησίν μου. Ἀκόμα καὶ τώρα πῆγαίνα καὶ καθόμουν ἐκεῖ χωρὶς νὰ τὸ παρατηρήσῃ κανεὶς. Καὶ ξαναθυμούμουν... Καὶ ἴσως κάποτε ἡ συγκίνησι δὲν ἔμενε μόνον ἐσωτερικὴ. Μὰ αὐτὸ δὲν τῶχαν παρατηρήσει ὁλότελα. Τώρα ἡ φρίτσα πειράζει. Κάνει ἴσκιον καὶ δὲν μπαίνει φῶς στὴ τραπεζαρία... Καὶ ὅμως ἡ μητέρα της πέθανε.

— Ο γιατὸς μὲ κάποιο νευρικὸ μορφασμὸ προσπάθησε νὰ συνηθίσῃ στὴ δύσκολη καὶ στενάχωρη θέσι πὺ βρέθηκε.

— Μὰ σήμερα ἀλήθεια εἶμαι ἄρρωστος. Εἶμαι πραγματικὰ κουρασμένος. Ἐχῶ ἀνάγκη νὰ μείνω μόνος μ' ἓνα ἄνθρωπο πὺ δὲν θὰ μὲ πάρῃ γιὰ τρελλὸ ἡ τοῦλάχιστον γιὰ ξεχωρισμένο:—Ὁ γιατὸς κατὶ προσπάθησε νὰ ψιθυρίσῃ μὰ ὁ Μαράκης τὸν κράτησε:—Τοῦλάχιστον γιατρέ μιλάτε πὺ δύναται. Μὴν σκύβετε ἔτσι κοντὰ μου. Ὁ γαμπρὸς μου μπορεῖ ὅλα νὰ τὰ ὑποπτεύεται...

— Μὰ ἐσεῖς ζῆτε φίλε μου σ' ἓνα διαρκὲς μαρτύριο φόβου. Δὲν προτιμᾶτε ν' ἀπαλλαγθῆτε ἀπ' αὐτὲς τίς ιδέες; Τὰ νεύρα σας ἔχουν πάρει μιὰ κακὴ συνήθεια νὰ χαλαρώνουν. Τεντώστε τα. Σφίξτε τα, κρατήστε τα μὲ θέλησι καὶ θὰ δῆτε πὺς ἔτσι δὲν θὰ τ' ἀνεμίσχουν σὺν κουρέλια οἱ μπόρες πὺ θὰ τὰ δέρνουν. Ἡσυχάστε λίγο!

— Νὰ ἡσυχάσω...! Αὐτὸ ἀκριβὲς σᾶς ἔλεγα πὺς θέλω νὰ κάνω σήμερα. Μὰ μὴ φεύγετε. Δὲν τῶπα γι' αὐτὸ...—Ήταν πολὺ λυπημένη ἡ ματιά του ὅταν τὴν ἀντάμωσε ὁ γιατὸς:—Ἐμένα ἡσυχία δὲν εἶναι ἡ κατάσταση τῆς γαλήνης πὺ χρειάζεται γιὰ νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν ἡρεμία σὲ μιὰ παθολογικὴ διατάραξη. Αὐτὸ ἀπεναντίας θὰ μὲ κούραζε. Κουραστικὸ μὲ εἶναι νὰ διώχνω μακριὰ τὴ συντροφιά λίγου κόπου. Θὰ ἤθελα πολὺ νὰ κινήθω νὰ δουλέψω, νὰ ἰδρώσω... Ἡσυχία μου εἶναι νὰ μείνω πλὰι σὲ κάποιον πὺ νὰ μὴν ἀμφισβητήσῃ ποτὲ τὴν πραγματικότητα τῆς σιωπηλῆς τραγωδίας.

— Ο γιατὸς ἔκανε κάποια κίνησι:

— Δὲν εἶναι ἡ λέξη. Πρόκειται γι' αὐτὸ πὺ ἐννοῶ. Ἐδῶ γύρω τριγύρω, μέσα στὸν ἀέρα πὺ ἀναπνέετε, στὸ χῶμα πὺ πατεῖτε, ἀνάμεσα σ' αὐτὰ τὰ πράσινα φύλλα, ἀκόμα καὶ σ' ὅλα τὰ πετραδάκια τὰ μικροσκοπικὰ πὺ φράζουν τὸ δρόμο στὰ μεριμνῆκα καὶ τὰ ἔντομα εἶναι ἄφθονα σκορπισμένη ἡ ὕλη μιᾶς τραγωδίας. Τὸ μόνον πὺ χρειάζεται εἶναι τάξι καὶ ῥυθμίσι. Τότε θὰ τὴν ἐννοοῦσατε πὺ συγκεκριμένα. Θὰ εἶχατε τὴ φόρμα. Τώρα λείπει τὸ σχηματικὸ μέρος πὺ εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ νὰ κατανοηθῇ ἀπὸ κείνους πὺ δὲν εἶναι ἡ δὲν ἦταν τὰ δρῶντα πρόσωπα.

— Τέντωσε τὸ ἀδύνατο καὶ γέρινό χέρι του κι' ἔδειξε κατὰ τὸ βάθος:

— Νά! Κυττάξτε. Αὐτὸ τὸ δέντρο θὰ πέσῃ αὔριο. Ἄν ὅχι αὔριο, σίγουρα μεθαύριο. Τὸ ἀκούσατε. Τὸ ἔλεγε ὁ Βιτσιώρης. Είναι ξερό. Γέρινό. Ὁ χρόνος θὰ χρησιμεύσῃ διαφορετικὰ. Θὰ σκαφθῇ θὰ τακτοποιηθῇ, θὰ γίνῃ ἓνα παρτέρι, θὰ φυτευτοῦν ἄνθη, ψιλοκουρεμένη πρασινάδα. Δὲν θὰνε ἄσκημα. Καὶ ὅμως... αὐτὸ τὸ δέντρο εἶχε ζήσει πολλὰ χρόνια μαζί μας, ὁ πατέρας μου ἔλεγε: «Βαγγελάκη, τὸ δέντρο τὸ φύτεψε ὁ πατέρας μου, ὁ πάππος σου. Ἐχουν τὴν ἴδια ἡλικία». Ήταν σὺν νὰ μούλεγε: «Κύτταξε, εἶναι πιστὸς φίλος πὺ πρέπει νὰ ἀγαπᾷς. Ὅταν πεθάνῃς βέβαια δὲν πρέπει νὰ τὸν πετάξῃς». Γιατρέ μου, ὅταν τὸν χεῖμῶνα θ' ἀνάψῃ ἡ σόμπα μας ἐγὼ θὰ κρυθῶ. Δὲν θὰ μποροῦσα ποτὲ νὰ ζεσταθῶ ἀπὸ τὰ κόκκαλα τοῦ πατέρα μου. Καὶ κανεὶς βέβαια.

— Ο γιατὸς σηκώθηκε, ἔκανε λίγα βήματα. Ἀκούστηκε μιὰ φιλικὴ καὶ καλὸκαρδῆ φωνή.

— Φεύγετε λοιπὸν;—Ήταν ὁ Βιτσιώρης πὺ γύριζε ἀπὸ τὴ βολτίτσα πὺ σηκώθηκε νὰ κἀνῃ.

— Ὅχι, μὰ νὰ ξεμουδιάσω λίγο.

ματιά—του ἦταν βουτηγμένη ἀόριστα σ' ἓνα φανταστικὸ βάθος.

Σὲ λίγο ἦταν ἡ μαμὰ καὶ ὁ μικρὸς ἐκεῖ:

— Φανὴ τί κάνεις τόση ὥρα μέσα;
— Καλὴ μέρα γιατρέ. Πὺς εἶναι ὁ πατέρας; Πῆγε κοντὰ στὸ γέρο. Τί κάνετε παπάκη; Σᾶς πέρασε ἡ χτεσινὴ ἀδιαθεσία; Ἀχ! Νά! Τὸ εἶχα ξεχάσει. Ζητήσατε σατὶ χτὲς βράδν καὶ δὲν σᾶς τῶφραν. Μὰ εἰμασταν τόσο ἀνω κάτω μὲ τὸ μικρό. Μᾶς κράτησε ὅλη νύχτα στὸ πόδι μὲ τὴ γρίνια μου. Τί ἐννευρισμός, Θεέ μου. Γιώργο! Μιὰ «nurse» χρειάζομαστε. Είναι ἀπαραίτητο. Είναι καιρός. Δὲν βασιζοῦ πιά.

— Ὑστερα κύτταξε γύρω καὶ φώναξε:
— Τέντυ, Τέντυ, ἔλα νὰ πῆς καλὴ μέρα τοῦ παπποῦ.

— Ο Βιτσιώρης τὴν ἔκοψε:
— Ἀς τὸ τώρα. Κύτταξε. Κυνηγᾷ μιὰ πεταλούδα. Ἐρεῖς τὴ μανία πάντα νὰ τοῦ κόβῃς τὰ κέρα. Γι' αὐτὸ τὸ νεύριασε τὸ παιδί. Νευριάσεις κι' ἐσὺ ὕστερα.

— Δὲν ἐπιμένω. Ἀς παῖξῃ. Ἄν νομίζεις πὺς τὸ νευριάξω ἐγώ... Μὰ τελευτὰ Γιώργο σου εἶπα: Δὲν μπορῶ νὰ ὑποφέρω τίποτα. Μὲ νευριάζουν ὅλα. Ἐχασα πιά γιὰ καλὰ τὸν ὕπνον μου, γιατρέ. Τέλειωσε καὶ τὸ μπρομυράλ... Δὲν μὲ κάνει μιὰ καινούργια συνταγή;

— Δὲν σοῦ τὸ συνιστῶ Φανὴ. Αὐτὸ δὲν εἶναι θεραπεία. Οὔτε ὁ γιατὸς θὰ συμφωνῇ. Μὰ μόνον σου τρώγομαι μ' ὅλα. Φαντάσου ἂν δὲν ἦμουν ἐγὼ νὰ προλαβαίνω ὅλες τίς ἀφορμὲς τὸν συγχύσεων. Είναι νὰ ἀπελπίζεται κανεὶς μαζί σου.—Κι' ὕστερα γιὰ νὰ τὴν ἀπασχολήσῃ:—Κύττα: δὲν σ' ἀρέσει αὐτὴ ἡ ἀλλαγὴ πὺ ἄρχισα νὰ κάνω στὸ κῆπο;

— Σάμπως βγαίνο νὰ κυττάξω καὶ ποτέ; Ἡ πρασινάδα μὲ ἐνοχλεῖ, τὰ δέντρα, τὰ λουλούδια, ὅλα... Νὰ μπορούσα νὰ κλειστοῦ νὰ μὴ βλέπω τίποτα... Σοῦ εἶπα: εἶμαι πολὺ νευρικὴ τελευτὰ: Κατάλαβε το!

— Μὰ αὐτὸ δὲν μὲ εὐχαριστεῖ διόλου. Καὶ νὰ νομίζω πὺς θὰ ἦσουν σύμφωνη.—Μὰ ἡ σκηνοῦλα πῆρε τέλος ἐξ αἰτίας τοῦ μικροῦ. «Α! Νά! φώναξε ὁ Βιτσιώρης. Τὴν ἔπιασε τὴν πεταλούδιτσα. Μπαρῶ, μπαρῶ Τέντυ... θὰ γίνῃς ἓνας σπουδαῖος... ἓνας πολὺ σπουδαῖος ἄνθρωπος μιὰ μέρα...» Ἐτρεξε κοντὰ του, τὸν σή-

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ



ἡ τούτῃ τὴ μελέτῃ δὲν θὰ ἐξετάσουμε πὺς ἀντίκρισαν τὸ θάνατον οἱ φιλόσοφοι, ἡ πὺς οἱ ἔξοι λογοτέχνες, ζωγράφοι καὶ ποιητὲς ἐμπνευσθήκανε ἀπ' αὐτόν. Σκοπὸς μας εἶναι νὰ δοῦμε πὺς μερικὸι νεοέλληνες ποιητὲς μας τὸν ἐτραγοῦσαν. Λέμε δὲ μερικὸι γιατί στὰ στε-

νὰ ὅρια μιᾶς σύντομης ἐπισκόπησης δὲν εἶναι δυνατό ν' ἀναφέρουμε ὅλους τοὺς ποιητὲς μας πὺ ὁ θάνατος ἐνέπνευσε. Ἐτσι, στὸν νεοελληνικὸ Παρνασσὸ δὲν θὰ ξεχωρίσουμε παρὰ ἐλάχιστα δείγματα

κῶσε ἀπότομα ψηλά. Μὰ ὁ μικρὸς τὰ κάρωσε. Ζάρωσε τὰ μούτρα του καὶ οἱ νευρικὲς καὶ ὑστερικὲς κλάψες του σὺν στρινγλιές ξέσκιζαν τ' αὐτιά.

— Οὐ... οὐ, κακὸ παιδί! ἔκανε ἡ μαμὰ ἐννευρισμένα.

— Μὰ μὴ τὸ μαλῶνεις τώρα. Ἀς το νὰ κλάψῃ. Τὸ κλάμμα εἶναι καὶ ὑγιεινὸ. Είναι μιὰ ἀνάγκη τοῦ οργανισμοῦ. Δὲν εἶναι ἔτσι γιατρέ;

— Κανεὶς δὲν μπορούσε νὰ ξέρῃ ἂν ὁ γιατὸς θὰ συμφωνοῦσε σ' αὐτὸ. Μὰ ὅτι κι' ἂν ἔλεγε δὲν θ' ἀκούγοταν. Ὁ θόρυβος ἀπὸ τίς τσιρίδες καὶ τὰ κλάμματα, ἡ σύγχισι τῆς Μαμᾶς πὺ εἶχε θυμώσει, καὶ τὰ τραγοῦδια καὶ τὰ ἀστεία τοῦ Παμπᾶ γιὰ νὰ συνεφέρῃ τὸν μικρό, εἶχαν φτιάξει μιὰ θάλασσα ἡχητικῶν κυμάτων πὺ σκέπασε τὸ πᾶν.

Κι' ἔξαφνα μιὰ φαινὴ ιδέα:
— Καλὲ Γιώργο! Δὲν καθίζουμε τὸ παιδί στὴν πολυθρόνα τοῦ πατέρα, νὰ τὸ περπατήσουμε; Ἴσως τοῦ περάσει τοῦτο τὸ κακό...

— Ο Βιτσιώρης γύρισε καὶ κύτταξε τὸν πεθερό του, ἐνῶ κρατοῦσε τὸν μικρό ἀκόμα στὴν ἀγκυλιά. Δὲν μιλοῦσε, ἴσως γιατί φοβήθηκε μὴ δὲν ἐκφραστεῖ καλλίτερα.

Μιὰ στιγμὴ παπάκη. Μᾶς παραχωρεῖς λίγο τὴ πολυθρόνα σου. Θὰ τὸν κάνουμε μιὰ μικροῦλα βολτίτσα μόνον εἰπε ἡ Φανὴ.

— Ο γιατὸς εἶδε πραγματικὰ τὸν γέρο νὰ σηκώνεται μὲ πολλὴ εὐχαρίστησι... μὰ καὶ μὲ περισσότερο κόπο. Ήταν ὁ μόνος πὺ ἔτρεξε νὰ τὸν βοηθήσῃ. Τὸν κράτησε ἀπ' τὸ μπράτσο καὶ τὸν κἀθισε σὲ μιὰ καρέκλα τοῦ κῆπου.

Σὲ λίγα δευτερόλεπτα ἡ τροχοφόρα πολυθρόνα σπρωκμένη ἀπ' τὸν παπάκη καὶ τὴ μαμὰ, ἔτρεξε στὸν κῆπον ἐνῶ ὁ μικρὸς ἄρχισε νὰ γελάῃ καὶ νὰ χτυπᾷ τὰ παλαμάκια του.

— Ο γιατὸς δὲν μιλοῦσε. Μόνον γύρισε κατὰ τὸν Μαράκη.

— Λοιπὸν γιατρέ;... Ἡ διάγνωσή σας; Περιμένω.

— Ο γιατὸς κύτταξε τὴ καλὴ οἰκογένεια πὺ ἐξακολουθοῦσε τὴ κοῦρσα της ὡς τὸ τέλος τοῦ κῆπου. Κούνησε μὲ οἶκτο τὸ κεφάλι του:

— Ὁ Θεὸς νὰ τοὺς λυπηθῇ τοὺς δυστυχισμένους, κατῶρθωσε νὰ προσφέρῃ. «Ἡ ἐπιστήμη μου εἶναι πολὺ ἀδύνατη γι' αὐτοὺς».

ΝΙΚΟΣ Α. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

πὺ ὁ θάνατος σταδῆκε γιὰ τοὺς ποιητὲς μας ἀφορμὴ πραγματικῆς, αὐθόρμητης ἐμπνεύσεως καὶ σκέψης.

— Ἀπὸ τὰ παλαιότερα, τὰ γνωστότερα τραγοῦδια πὺ ὁ θάνατος ὑπαγόρευε σὲ ποιητὴ, εἶναι τὸ ἔλεγος τοῦ Ζαλοκώστα:

Ἦταν νύχτα, στὴ στέγη ἐβρογγοῦσε ὁ βοριάς καὶ πῶλῃ ἔσπερε χιόνι, τί μεγάλο κακὸ νὰ ἐμηνόσῃς ὁ βοριάς πὺ τ' ἀνέμια παγώνει!

Ἡ μητέρα, ἀγρυπνῇ, θρηνηῖ.

Εἶχε τοῖα παιδιά πεθαμένα, ἀγγελούδια λευκά σὺν τῷ κρῖνῳ, κι' ἓνα μόνον τῆς ἔμενε, ἓνα! καὶ στὰν τάφο κοντὰ ἦταν κι' ἐκεῖνο.

Ἡ αὐθορμητὴ μελαγχολία ποὺ πηγάζει ἀπὸ τὴν ψυχὴ τοῦ ποιητῆ συγκινεῖ ἀκόμα καὶ σήμερα τὸν ἀναγνώστη. Ἐντελὸς ἀντίθετος ἀπὸ τὸν Ζαλοκώστα, ὁ Ἡλίας Τανταλίδης, ὁ λησιμονημένος βασιλικὸς τραγουδιστής. Παρὰ τὸ τρομερὸ τοῦ δυστύχημα—τυφλώθηκε στὰ τριάντα του, νομίζω, χρόνια—διατηρεῖ ὅλη τὴ δροσιά καὶ ὅλη τὴν εὐθυμία τῆς νιότης του. Ἡ σκέψη τοῦ θανάτου δὲν τὸν τρομάζει. Ἀπεναντίας τὸν διασκεδάζει:

Ἄν, φίλοι ἀποθάνω
εἰς τὸν νεκρὸν μου ἐπάνω
καρσὶ κομβάδες χύσετε,
κι' ἀπὸ τὸ κόκκινόν μου
κόκκα στὸ λευκόν μου
ἐλάττε καὶ μεθύσετε.

Ἄς ἀντικρύσουμε τώρα ἕναν γλυκύτατο, εὐγενικώτατο κερκυραῖο τραγουδιστή: τὸν Γεράσιμο Μαρκορά. Τί στίχους τοῦ ἐμπνέει ὁ θάνατος;

«Ὁ θάνατος διὰ τὸν ποιητὴν μας—γράφει ὁ Παλαμάς (*)—δὲν εἶναι φρικώδης τις κἀθοδος κατὰ τὰ Τάρταρα τῆς γῆς τὰ χρυσταγωμένα, οὐδ' ἀπλὴ μεταβολὴ καταστάσεως, οὐδὲ συγγώνευσιν μετὰ τοῦ συμπαντος, οὐδ' ἐπιστροφὴ εἰς τὴν ἀνυπαρξίαν· ὁ θάνατος εἶναι ἀναγέννησις εἰς ὀλβιωτέρους κόσμους, νέα ζωὴ εἰς παραδείσους ἀσυλλήπτου φωτός καὶ κάλλους». Μά, ἂς ἀκούσουμε καλύτερα τὸν ἴδιον τὸν ποιητὴ. Ὁ θάνατος ἑνὸς κοριτσιοῦ δεκατεσσάρων χρόνων τοῦ ἐνέπνευσε ἕνα πραγματικὸν ἀριστοτεχνικὸν ἔργο. Ἡ ἄρμονία τοῦ στίχου, ἡ βαθεῖα συγκίνηση, ἡ υποβλητικότης τῶν εἰκόπων, ὅλ' αὐτὰ δονοῦν τὴν καρδιά μας σὰν διαβάσαμε τὸ «Παράπονο τῆς πεθαμένης».

Κόσμος ὦρατε, με πόση λάβρα
σ' ἔχω τώρα στὴν καρδιά!
Τ' ἀρκεῖ σου ἀκούω τὴν αὐρὰ
καὶ στὸ λάκκο μου βαθεῖα.

Μ' ὅσα ὁλοῦθε ἡ γῆ φετρώνει
νάταν, Θέ μου, βολέτο,
ἀπ' τὸ χῶμα ποὺ με ζώνει
σὰν τριαντάφυλλο νὰ βῶ.

Ποῖν ὁ θάνατος με σῶρει
σ' ἀλουλούδιαστες ἑμιές,
εἶδα τετοιο πανηγύρι
δεκατέσσαρες φορές.

Καὶ πάρα κάτω.

... Προτοῦ ξάστερα με θάρρος
μοῦ τὴ δόση κ' ἡ φωνή,
Σὰ γεράμι ἐχῶν ὁ Χάρος,
κ' ἔδω μ' ἔρριξε νεκρή.

Μνήμη τέτοια με πλανᾷ
Σὰν τὸ χῶμα μου βαρεῖα,
Τ' ἄλλον κόσμον χελιδόνι
θὲ νὰ πάω κ' ἐγὼ ψηλά!

Ἄλλος μεγαλόπνοος ἑπτανήσιος ποιητής, ὁ Ἀντρέας Κάλβος, ποὺ τόσο ὑπέροχα ὕμνησε τὰ «χλωρά, μοσχοβολοῦντα νησιά τοῦ Αἰγαίου πελάγους» ὁ ἀσυγκρίτος ζωγράφος τοῦ «Ὁκεανού» ἀφιέρωσε καὶ αὐτὸς μιὰν «Ὠδὴν» του εἰς τὸ θάνατον.

«Ὅλην τὴν Οἰκουμένην
σκαπάζουν σκοτεινὰ,
ἥσυχα, παγωμένα,
Τὰ μεγάλα πεσθὰ
τῆς βαθεῖας νύκτας».

Μὲς στὸ κοιμητήριον ὅπου σιγὴ βασιλεῦει,
ἡ πλάκα ἐνὸς τάφου σεῖεται κι' ἕνα φάντασμα προβάλλει στὸν ποιητὴ:

«Τί εἶσαι; εἰπέ μου...

Μὴ μ' ἐρωτᾷς τὸ ἀνέμφοστο
Μυστήριον τοῦ θανάτου

Μὴν ἐρευνᾷς τὰ στήθη,
Τὰ στήθη ποὺ σ' ἐβρύσσαν
Ἐμπρός σου βλέπειας.

Ἡ μητέρα τοῦ ποιητοῦ μιλεῖ στὸ ἀγαπημένο της τέκνο καὶ πασχίζει νὰ τὸ παρηγορήσῃ. Καὶ τοῦ ἐκφράζει ὅλη τὴ γαλήνη ποὺ αἰσθάνεται τώρα στὴν ἄλλη ζωὴ, λευθερωμένη ἀπὸ τῆς ἐλπίδος, τοὺς φόβους καὶ τὰ βάσανα.

Ἡ ἐκφραση εἶν ἀπλὴ, λιτὴ. Ἔτσι τεχνικά, μὲ εἰκόνας ζωντανές, ὁ Κάλβος περιγράφει τὸ θάνατον. Δὲν εἶν' ὁ θάνατος περασμένος, εὐτυχισμένον ἡμερῶν, ἀνεκπλήρωτων ὀνείρων, ποὺ θορνεῖ ὁ ποιητής. Δὲν κλαίει οὔτε ὥραϊαν ἐρωμένη, οὔτε φιλόστοργη σύζυγο. Κλαίει τὴν μητέρα του. Κι' ὁ πόνος του, βαθύς, ἀγνός, μᾶς συναρπάζει, ἐκφρασμένος ἔτσι καθὼς εἶναι στὴν ἰδιόρρυθμη πλὴ καὶ κλασικὴ γλώσσα ποὺ θέλγει καὶ τὸν πιὸ ἀνίδεο τῆς ποιητικῆς τοῦ Κάλβου.

Ἄλλος ἑπτανήσιος ποιητής, ὁ Λορέντζος Μαβίλης, ἐμπνεύσθηκε ἀπὸ τὸ θάνατον, ἀπὸ τὴν ἐμφυτὴ ἀπαισιοδοξία του, τὸ γνωστὸ καὶ ἀριστοτεχνικὸν συνέτην του «Λήθη». «Στὸ συνέτην αὐτό, μέσα στὴν ἀνεργάδιση καὶ σμιλεμένη μορφὴ του, ὁ ποιητὴς μᾶς ἀφῆσε νὰ ἰδοῦμε τὸν πόνο του—τὸν πόνο γενικὰ τὸν ἀνθρώπινον—ἀπαλλαγμένον ἀπὸ τὸ βάρος τῶν φιλοσοφικῶν συμβόλων». (*) Ἡ τεχνικὴ τοῦ συνέτην αὐτοῦ, ἡ μουσικὴ τῆς φράσεως, συναρπάζουν καὶ συγκινοῦν μὲ τὸ βαθύ, αὐθόρμητο αἶσθημα ποὺ ἀναβλύζει ἀπὸ κάθε εἰκόνα. Καὶ τὸ μελαγχολικόν, θλιβερόν δεῖλι ποὺ πλαισιώνει τὸ τραγούδι ποὺ τοποθετεῖ τὴν ψυχικὴ κατάσταση, συντείνει ὥστε οἱ συγκίνησή μας νὰ γίνῃ ἐντονώτερη.

Μά κι' ἄλλοι παλαιότεροι ποιηταὶ τραγούδησαν τὸ θάνατον. Δὲν εἶναι ἀνάγκη, φρονούμε, νὰ ὑπενηυμήσωμε τὸν κορυφαῖο ἀντιπρόσωπον τοῦ ρομαντισμοῦ, ποὺ ἀνάμεσα στοὺς παληοὺς ξεχωρίζει γιὰ τὴ μεγάλη του κι' ἀγίαστὴν ἀπαισιοδοξία του: τὸ Δημήτριον Παπαρηγόπουλον. Αὐτὸς κράτησε τὰ σκήπτρα τῆς ποιήσεως ἀπὸ τὰ 1865 ἵσαμε τὰ 1873. Ποιὸς δὲν ἔχει διαβάσει τὸν περιήρημον «Φανὸ τοῦ κοιμητηρίου»;

«Ζῆς ὡς ἀνάμνησις ἐκεῖ, φανέ, μεμονωμένη,
Διπλὴν φωτίζων νέκρωσιν· τοὺς τάφους τῶν θανόντων,
Τὴν λήθην, ἄλλον θάνατον, ὅστις αὐτοὺς προσ-
[νόντων, [μένει,
Τὴν λήθην, κοιμητήριον ἐν τῇ ψυχῇ τῶν ζώντων».

Μ' ἂν σήμερα ὁ Παπαρηγόπουλος δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς συγκινήσῃ, ὅχι διότι τοῦ λείπει τὸ αἶσθημα, ἀλλὰ γιὰτὶ ἔγραψε σὲ μιὰ γλώσσα νεκρὴ καὶ καταδικασμένη, γεμάτη ρητορία καὶ στόμφο κάποιος ἄλλος τραγουδιστής, ποὺ ἔχει ἀκόμα ἀξιολόγηθαι ἐν τῇ πνευματικῇ ζωῇ τοῦ τόπου, ὁ Ἀθανάσιος Χριστόπουλος, μὲ τὴν εὐγένεια, τὴ λεπτότητα καὶ πολλὰς φορὲς μὲ τὸ βάθος τῆς ἐννοίας, κατορθώνει νὰ μᾶς μεταδώσῃ ἀληθινὴν συγκίνηση. Ἡ ποιήσῃ του ποὺ θυμίζει κάποιον καὶ λαϊκὰ τραγούδια βγαίνει πραγματικὰ ἀπ' τὴν καρδιά του. Παραθέτομε τὸ «Θρήνο» ἕνα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα ποιήματα ποὺ ἔγραψε ὁ Χριστόπουλος, καὶ ποὺ τοῦ ἐνέπνευσε ὁ θάνατος.

Στενάξετε τριαντάφυλλα,
Στενάξετε μερσίναις,
Δακρύστε, κηποὶ σύνδενδρον,
Καὶ κλάψετε Σειρήνες!
Ἐχάθηκε ἡ ἀγάπη μου,

(*) Δ. Α. Ζακυνθίου: Λορέντζος Μαβίλης.—
«Ἑλληνικὰ Γράμματα», Φεβρουάριος 1928, Σφ.
λὺς 122).

(*) Κ. Παλαμά: Τὰ πρῶτα κριτικά,



ΟΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΑΣ

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΚΑΪΡΗΣ

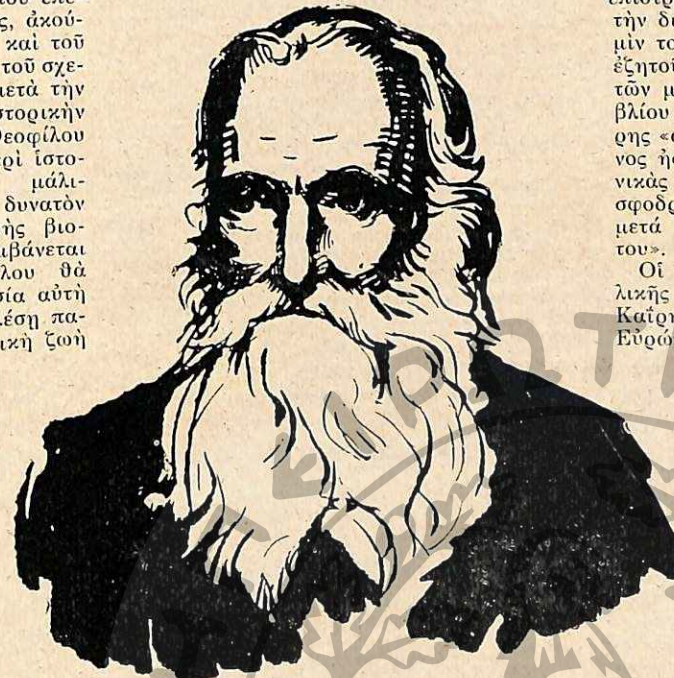
ΕΝΑ ΠΟΛΥΤΙΜΟ ΒΙΒΛΙΟ — ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΪΡΗ — Η ΖΩΗ ΤΟΥ — Η ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΟΡΑΗ — ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ — Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ — Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΕΙΣ ΤΑΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙΣ



Ἀκούραστος μελετητὴς τῆς ἱστορίας καὶ λαογραφίας τῆς ἰδιατέρας του πατρίδος Ἀνδρου κ. Δ. Πασχάλης, ἐγκαταλείψας ἀπὸ ὀλίγων ἑτῶν τὸν δημόσιον βίον καὶ ἀποσυρθεὶς εἰς τὸ νησί του, πλουτίζει κάθε τόσο τὸ φτωχὸ ἀπὸ ἀπόψεως ποιότητος ἑλληνικὸ βιβλίον μὲ μιὰ πολύτιμη ἐκδόσιν. Ἐπιμονὸς ἱστοριοδίφης, ἀπὸ τοὺς λίγους ποὺ ἐπέδειξε καὶ ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ὁ τόπος, ἀκούραστος ἐρευνητὴς τῶν ἀρχαίων καὶ τοῦ ἱστορικοῦ καὶ λαογραφικοῦ ὕλικου τοῦ σχετικοῦ μὲ τὴν Ἀνδρον, ἐξέδωκε μετὰ τὴν δίτομον ἱστορίαν τῆς Ἀνδρου, ἱστορικὴν καὶ φιλοσοφικὴν μελέτην περὶ Θεοφίλου Καίρη. Πρόκειται περισσότερον περὶ ἱστορικῆς μονογραφίας, μεγίστης μάλιστα ἀξίας. Ὅτι ὑπάρχει καὶ ἴσο δυνατόν νὰ βρεθῇ περὶ Καίρη—λεπτομερὲς βιογραφία, δοᾶσις, διωγμός—περιλαμβάνεται στὸ βιβλίον αὐτό. Ἀντὶ παντὸς ἄλλου θὰ ἡμπορούσε νὰ εἰπωθῇ ὅτι ἡ ἐργασία αὐτὴ τοῦ κ. Πασχάλη πρέπει ν' ἀποτελέσῃ παράδειγμα πρὸς μίμησην. Πνευματικὴ ζωὴ πραγματικὴ στὸν τόπον θὰ δημιουργηθῇ ἀσφαλῶς, ἂν ὅσοι ἀσχολοῦνται μὲ τὰ γράμματα μελετήσουν καὶ γνωρίσουν τὸν κόσμον, ὅπως ἔκαμε ὁ κ. Πασχάλης μὲ τὸν Καίρη, τὴν πνευματικὴν μορφὴν τῆς Πατρίδος μας.

Ὁ Ρήγας, ὁ Κούμας, ὁ Σολωμός, ὁ Παπαδιαμάντης καὶ τόσοι ἄλλοι θὰ ἔπρεπε νὰ γίνουν ἀντικείμενα ἐπισταμένης ἐρεῦνης καὶ νὰ γνωρισθοῦν ἀπὸ τὸ λαόν, ὁ ὁποῖος μὲς αὐτῶν θὰ μάθῃ τὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου του. Τί μεγάλη ὑπηρεσία θὰ εἶναι ἀλήθεια πρὸς τὸ λαόν, ἂν τοῦ προσφέρουμε τέτοια βιβλία καὶ ὅχι τίς μοντέρνες ἀσυναρτησιεῖς τῶν νέων ἀλλὰ καὶ μερικῶν παλιῶν λογίων μας!

Ἀς γυρίσουμε ὁμῶς στὸν κ. Πασχάλη. Τὸ βιβλίον του περὶ Καίρη εἶναι ἴσως ὅτι ἔλειπε ἀπ' τὴν ἑλληνικὴν βιβλιογραφίαν. Δὲν θὰ ἦταν ὑπερβολὴ νὰ εἰπωθῇ ὅτι μοναχὰ ἀπὸ αὐτὸ γνωρίζουμε τὸν Καίρη ὅπως πρέπει. αὐτὸ γνωρίζουμε τὸν Καίρη ὅπως πρέπει. Ἰδοὺ ἐν περιλήψει πὺς περιγράφεται «ὁ μεγάλος Διδάσκαλος καὶ ὁ μεγάλος μάγος»... Ἐγγενήν τὴν Ἀνδρον τὴν 19 8)βαίου 1784. Τὸ βαπτιστικὸν τὸ ὄνομα ἦταν Θωμάς. Ὁ πατέρας του Νικόλαος δὲν εἶχε μᾶς. Τὸ πατρὸς ἦταν ἀρκετὰ πλούσιος, ἡ μητέρα του ὁμῶς Ἀσημίνα, τὸ γένος Καμπανάνη, «ἦτο περιπόνητος ὡς ἡ πρώτη σοφὴ Ἑλληνίς». Δύο ἀδελφοὶ του



Θεόδωρος Καίρης

δύνευσε νὰ πνιγῇ. Τὰ πρῶτα του γράμματα ἔμαθε στὴν Ἀνδρον πρῶτα καὶ ἔπειτα στὴν περιώνυμον σχολὴ τῶν Κυδωνίων, τὴν ὁποία διηύθυνε ὁ Γρηγόριος Σαράφης. Ἐκεῖ ἐδιδάχθη φιλολογία, φιλοσοφία καὶ στοιχεῖα φυσικῶν ἐπιστημῶν. Ἀπὸ τῆς Κυδωνίας ἐπῆγε στὴν περιήρημον σχολὴν τῆς Πάτμου καὶ διήκουσε μαθήματα ἀπὸ τὸν Δανιὴλ τὸν Κεραμεῖ. Ἐφοίτησε ἔπειτα ὀλίγον καιρὸν ἐν Χίῳ, ὅπου ἐδίδασκαν ὁ Ἀθανάσιος ὁ Πάριος καὶ ὁ Δωρόθεος ὁ Πρωτός, τὸ 1801 δὲ, 18ετής τὴν ἡλικίαν, ἔγινε μοναχὸς χειροτονηθεὶς συγχρόνως διάκονος. Τότε ἀπὸ Θωμᾶς μετωνομάσθη εἰς Θεόφιλον. Εἰς τὸ 1803, δαπάναις τοῦ

θείου του καὶ τῆς Συναγωγῆς τῶν Κυδωνίων ἐστάλη στὸ πανεπιστήμιον τῆς Πίλας, ὅπου ἐπούδασε φιλοσοφικὰ καὶ φυσικομαθηματικὰ μέχρι τοῦ 1807. Στὴν ἱατρικὴν σχολὴν τοῦ ἰδίου πανεπιστημίου διήκουσε καὶ μαθήματα φυσιολογίας. Ἀπὸ τὴν Πίλα μετέβη στὸ Παρίσι, ὅπου ἔμεινε μέχρι τοῦ 1810. Ἐκεῖ, «ἐν μέσῳ τῆς ἐκ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως παραχθείσης πνευματικῆς κινήσεως, ἐνέκνυσεν εἰς φιλοσοφικὰς ἰδίαις μελέταις μετὰ πάθους πνεύματος ἀπλήστου, τείνοντος εἰς τὸ νὰ μάθῃ τὰ πάντα καὶ ὑπὸ μηδενὸς κωλύματος ἐσωτερικοῦ καὶ μηδεμιᾶς προκαταλήψεως περιοριζομένου». Στὸ Παρίσι ἄκουσε τοὺς ἀπολογητὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ Διονύσιον Frayssionius, τὸν ὁποῖον ἐξαοχτήριζε μὲν ἀργότερα ὡς ὁμολογῶντα ἀπαράμιλλον, προσέθετε ὁμῶς ὅτι «ἐδυσχεραίνει καὶ ἡμῶν ὅσας ἦτο ἡνγκασμένους νὰ λαλήσῃ περὶ δογματικῆς θεολογίας». Ἐγγνώρισε ἀκόμη ἐκεῖ τὸν Κοραῖν, γηρασμένον πλέον, ὁ ὁποῖος γράφον περὶ Καίρη ἔλεγεν ὅτι εἶναι «σωφρονεστάτος καὶ χαριτωμένος νέος». Ὁ Κοραῖς ἤθελε νὰ στελεχί τὸν Καίρη εἰς τὸν Πεσταλότσι νὰ διδάχῃ ἐπὶ δύο-τρεις μῆνες μεθόδους παιδαγωγικῆς, δὲν εἶχε ὁμῶς ὁ μαθητὴς τὸν καιρὸν, γιὰτὶ βιάζοταν νὰ ἐπιστρέψῃ στὰς Κυδωνίας, γιὰ ν' ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τῆς σχολῆς ἀντὶ τοῦ Βενιαμίν τοῦ Λεσβίου, ὁ ὁποῖος ἀπὸ πολὺν καιρὸ ἐξήτοῦσε ν' ἀποχωρήσῃ, λόγῳ παθήσεως τῶν ματιῶν του. Στὸ σημεῖον αὐτὸ τοῦ βιβλίου ὁ κ. Πασχάλης ἀναφέρει ὅτι ὁ Καίρης «ἀναμφιβόλως ἐν Παρισίοις εὗρισκόμενος ἡσθάνθη τὸν πρῶτον εἰς τὰς χριστιανικὰς πεποιθήσεις του κλονισμὸν, ὅστις σφοδρότερος ἐγένετο κατὰ τὴν δευτέραν μετὰ τινος ἐτὴ εἰς Παρισίους μεταβάσιν του».

Οἱ Ἐπίτροποι τῆς ἐν Σμύρῃ Εὐαγγελικῆς Σχολῆς, πληροφορηθέντες ὅτι ὁ Καίρης πρόκειται νὰ πάῃ ἀπὸ τὴν Εὐρώπην εἰς Κυδωνίας γιὰ ν' ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐκείσε σχολῆς, ἐνήργησαν μὲ κάθε τρόπο νὰ τὸν πᾶρουν ὡς Διευθυντὴ τῆς Σχολῆς τῶν, ἀπὸ ἀντιζήλια πρὸς τὸ εὐδοκίμοῦν Φιλολογικὸν Γυμνάσιον τῆς Σμύρνης, στὸ ὁποῖο ἐδίδασκαν ὁ Κούμας καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονομῶν. Μετὰ πολλοὺς κόπους ἐπέτυχαν στὴν προσπάθειάν των, τοῦ Καίρη δεχθέντος νὰ μεταβῇ εἰς Σμύρνην, ἀφοῦ ὁμῶς ἐξασφάλισε ὅτι ὁ Βενιαμίν ὁ Λεσβίος θὰ ἔμεινε ἐπὶ τρία ἀκόμη χρόνια εἰς τὴν θέσιν του τῶν Κυδωνίων. Ἔτσι τὴν 11 Φεβρουαρίου 1811 ἀνελάμβανε τὴν Διεύθυνσιν τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς ὡς «Ἀρχιδιδάσκαλος» καὶ ἱεροκήρυξ αὐτῆς, ἔχων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τὸν ὅλον τοὺς ἄλλους διδασκάλους. Οἱ Σμυρναῖοι ὁμῶς προκρίτοι, οἱ ὁποῖοι τόσο ἐνήργησαν ν' ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τῆς Εὐαγγελικῆς σχολῆς, δὲν ἐξεπλήρωσαν τὰς υποχρεώσεις τὰς ὁποίας ἀνέλαβαν ἀπεναντί του, καὶ ἔτσι ὁ Καίρης ἐπῆγε περὶ τὰ τέλη τοῦ 1811 εἰς τὰς Κυδωνίας, ὅπου ἄρχισε νὰ διδάσκῃ φυσικὴ καὶ μαθηματικά. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν σχολὴν τῶν Κυδωνίων ἀπεχώρησε κατὰ τὸ 1812, «ἐνεκα διαιρέσεων αἱ ὁποῖαι προεβλήθησαν ἐκ προστριβῶν μετὰ τοῦ Γρηγορίου Σαράφη καὶ Βενιαμίν τοῦ Λεσβίου».

Οἱ πατριῶται του Ἀνδριοί, μαθόντες

Κι' ἄλλου ἀκόμα πιὸ ἔντονα ζωγραφίζεται ὁ θάνατος:

«.. Νόμος τοῦ κόσμου εἶν' ἡ φθορὰ καὶ δὲ θὲ νὰ [χορτάει] ἡ φοβερὴ δρακόντισσα πρὶν καταπιῇ τὴν πλάσιν.

(Τὸ τέλος εἰς τὸ ἐρχόμενον)

ΓΕΩΡΓ. Α. ΠΡΑΤΣΙΛΑΣ



Ἡ ἐπαγγελματικὴ κρίσις

Τὸ παρακάτω σημεῖωμα ὀφείλεται εἰς γνωστὸν πολιτικὸν τοῦ ὁποῦ πρὸς τὸ παρὸν εἰμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ διατηρήσωμεν τὸ ἀνώνυμον. Αἱ ἐκτιθέμεναι γνώμαι συμπίπτουν ἀπολύτως μετὰ τὰς ἀπόψεις τοῦ περιοδικοῦ ἐπὶ ἐνὸς προβλήματος κεφαλαιώδους.

Η ἐπαγγελματικὴ τάξις στὴν Ἑλλάδα ἐπ' ἐσχάτων διατρέχει πράγματι δεινὴν κρίσιν. Ἡ κρίσις αὕτῃ ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονὸς τοῦ πληθωρισμοῦ τῶν ἐπαγγελματιῶν ἀφ' ἐνός, καὶ τῆς ἐλαττώσεως τῆς καταναλωτικῆς δυνάμεως τῶν ἀγοραστῶν ἀφ' ἑτέρου.

Καὶ διὰ μὲν τὸν πληθωρισμὸν τῶν ἐπαγγελματιῶν θὰ εἶχε κανεὶς νὰ παρατηρήσῃ ὅτι τὸν ὑπάρχοντα ἤδη καὶ εἰς τὴν πρὸ τῶν Βαλκανικῶν πολέμων Ἑλλάδα πληθωρισμὸν ἦλθε νὰ ἐπιτείνῃ ἡ εἰσορὴ ὅχι ὀλίγων μικροεπαγγελματιῶν προσφύγων. Ὅλοι οἱ μικρέμποροι καὶ πάσης φύσεως μικροεπαγγελματίαι, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἐγκατεσπαρμένοι ἀπὸ τῆς Μαύρης Θαλάσσης μέχρι σχεδὸν τοῦ Περσικοῦ κόλπου, καὶ οἱ ὅποιοι εἶχαν κυρίως διαθῶσαι τὰ παράλια τόσον τῆς Μαύρης Θαλάσσης, ὅσον καὶ τῆς Ἰωνικῆς Ἀκτῆς, πρὸς κακὴν των, βέβαια, μοῖραν, ἦλθαν νὰ ἀσκήσουν τὸ ἐπάγγελμα των εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Καὶ ἐνῷ εἰς τὰς χώρας ἀπὸ τὰς ὁποίας ἔφυγαν ἦσαν ἀπόλυτα οἰκονομικῶς δικαιολογημένοι, ἠμποροῦσαν δηλαδὴ μετὰ κάποιαν ἀνεσιν νὰ ζοῦν, διότι δίπλα τοὺς ὑπῆρχεν ἕνα βάθος γεωργικοῦ καὶ παραγωγικοῦ χίντερλαντ σημαντικώτατον, ἐδῶ πῶς θὰ ἠμπορέσουν ἀνετα νὰ ζήσουν, ὅπου καὶ ἄλλους, ὅχι ὀλίγους τὸν ἀριθμὸν, συναδέλφους των εὐρήκαν, καὶ χίντερλαντ παραγωγικὸν καὶ γεωργικὸν τόσον ὀλίγον ἔχουν.

Ὁ πληθωρισμὸς τῶν τῶν ἐπαγγελματιῶν εἰς ὅλας τὰς πόλεις, ἀλλὰ κυρίως εἰς τὰς Ἀθήνας, τὸν Πειραιᾶ καὶ τὴν Θεσσαλονίκην, ἐδημιούργησε πόλεις ὑδροκεφάλους καὶ οἰκονομικῶς αὐτόχρημα νοσηρὰς ἐστίας, εἰς τὰς ὁποίας δὲν ξεύρει κανεὶς ἂν θὰ πρέπη νὰ ζηλεύσῃ τὴν θέσιν τοῦ ἡμερομισθίου ἐργάτου, ὅσες φορὲς καὶ αὐτὸς εὐρίσκει ἐργασίαν, ἢ τοῦ μικροεπαγγελματίου, ὁ ὁποῖος εἶναι ἕνα περίεργον κράμα ἐργάτου, ἐφ' ὅσον καὶ αὐτὸς εἰσφέρει τὴν προσωπικὴν του ἐργασίαν, ἀλλὰ καὶ ἐργοδότη, ἐφ' ὅσον αὐτὸς πρέπει νὰ φροντίσῃ νὰ ἐξεύρῃ τὰ μικρὰ κεφάλαια τῆς ἐπιχειρήσεώς του, καὶ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τοὺς κινδύνους ποὺ τοῦ δημιουργεῖ ἡ ὅλη κρίσις.

Ὁ πληθωρισμὸς ὅμως αὐτὸς παρουσιάζεται εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀκόμη ἐκτεταμένως καὶ ἀπὸ ἕναν εἰδικὸν ἀκόμη λόγον, τὸν ἐξῆς: Ὡσὰν νὰ μὴν ἔφθανε

ὁ πληθωρισμὸς τῶν ἐπαγγελματιῶν τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος, χαρακτηριστικὴν εἰκόνα τοῦ ὁποῦ μᾶς δίδει, ἂν ἐνθυμοῦμαι καλὰ, ἡ ἔκθεσις τοῦ ἀειμνήστου Ρέπουλη ἐπὶ τοῦ παλαιότερου εἰσαχθέντος εἰς τὴν Βουλὴν μεταναστευτικοῦ νομοσχεδίου, ὡσὰν νὰ μὴν ἔφθανε ὁ πληθωρισμὸς τῶν ἐπαγγελματιῶν τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰς προσφυγικὰς τάξεις, ὁ ὁποῖος εἶναι αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν σημαντικὸς, δηλαδὴ ὁδυνηρὸς διὰ τὴν ὅλην οἰκονομίαν τοῦ τόπου, ἐδημιουργήθησαν μικροεπαγγελματίαι ἐν Ἑλλάδι καὶ πολλοὶ ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὅποιοι εἰς τὴν πατρίδα των ἦσαν γεωργοί. Δὲν ἔχω ἀκριβεῖς ἀριθμοὺς τῶν τελευταίων αὐτῶν τύπων, διότι εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ στατιστικὴ εἶναι σχεδὸν ἀνύπαρκτος, ἀλλὰ μία πρόχειρος ἔρευνα τὴν ὁποίαν εἶχα κάμει τόσον εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ὅσον καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης μετέπειτα ὅτι καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητος, τείνει μάλιστα νὰ αὐξηθῇ, ἐφ' ὅσον καὶ ἐδῶ παρατηρεῖται τὸ κύμα τῆς ἐγκαταλείψεως τῆς γῆς καὶ τῆς μετοικεσίας εἰς τὰς πόλεις.

Κατόπιν τούτων ὁ καθένας ἀντιλαμβάνεται πόσον ὁδυνηρὸς εἶναι ὁ πληθωρισμὸς αὐτὸς τῶν ἐπαγγελματιῶν, καὶ πῶς ὁ θανάσιμος συναγωνισμὸς μεταξὺ των εἶναι μία ἐκ τῶν ἀφορμῶν τῆς κρίσεως τὴν ὁποίαν ὀλοὶ σήμερον βλέπομεν.

Διὰ τὴν ἑλλειψιν τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τῶν καταναλωτῶν, ὡς μᾶς ἀφορμῇ καὶ αὐτῆς τῆς κρίσεως, θὰ ἠμποροῦσε κανεὶς νὰ παρατηρήσῃ ὅτι καὶ αὕτῃ εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς γενικωτέρας οἰκονομικῆς ἀνισορροπίας ἡ ὁποία ἔχει σημειωθῇ στὸν τόπο μας καὶ τῆς κατ' ἀκολουθίαν ταύτης οἰκονομικῆς στενοχωρίας. Πῶς εἶναι πράγματι δυνατόν νὰ ἔχῃ καταναλωτικὴν δύναμιν ὁ ἀγρότης, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ κλήρος τῆς γῆς εἶναι τόσον μικρὸς (κατὰ μέσον ὅρον 35 τὸ πολὺ στρέμματα διὰ δημητριακὰ καὶ 8 ἕως 12 διὰ καπνὰ), ὥστε στὴν Ἑλλάδα νὰ μὴ ἔχωμεν μικρὰν καὶ ἰδιοκτησίαν, ἀλλὰ νάνοιν τοιαύτην. Καὶ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ὁμιλῇ κανεὶς περὶ καταναλωτικῆς δυνάμεως τῆς μεγάλης μάξης τῶν πόλεων, ὅπως μάλιστα σήμερον εἶναι αὐταὶ εἰς πληθυσμὸν συντεθειμέναι, ἀφοῦ ἡ ἀνεργία, καὶ γενικώτερα ἡ οἰκονομικὴ ἀθλιότης ἡ ὁποία μαστίζει ἀντὲς τίς μάζας, εἶναι σημαντικὴ, χωρὶς ἐξ ἄλλου νὰ διαγράφεται ἡ πιθανότης ὅτι ἡ δημιουργία νέων βιωσίμων βιομηχανιῶν, ἢ σοβαροῦ διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου, καὶ δὴ κυρίως εἰς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ τὸν Πειραιᾶ, θὰ ἠμποροῦσε μετὰ τὸν καιρὸν νὰ δώσῃ ἐργασίαν εἰς ὅλο αὐτὸ τὸ πλῆθος, τὸ ὁποῖον, ἂν δὲν εἶναι



κατὰ τύπους, κατ' οὐσίαν πάντως εἶναι προσετα-
ριακόν.

Αὕτῃ εἶναι ἡ μορφή τῆς ἐπαγγελματικῆς κρίσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ κρίσις δὲ αὕτῃ μᾶς δίδει εἰκόνα τῆς γενικωτέρας κρίσεως ποὺ παρουσιάζει ὁ τόπος, ὁ ὁποῖος βέβαια δὲν ἦταν παρασκευασμένος διὰ νὰ δεχθῇ τὸ κύμα τῶν προσφύγων.

Ὡστε κρίσις ὑπάρχει, καὶ εἶναι πράγματι ὀξεῖα, τὴν ὀξύτητα τῆς δὲ δὲν θὰ τὴν ἀμβλύνουν αἱ προσωριναὶ φορολογικαὶ ἐλαφρύνσεις, ἢ ἡ παράτασις τοῦ ἐνοικιοστασίου, ἢ δὲν ξεύρω ποῖον ἄλλο μέτρον προσωρινῆς ἀνακουφίσεως, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ δυστυχεῖς ἐπαγγελματίαι φαντάζονται ὅτι θὰ εὕρουν τὴν σωτηρίαν των.

Μόνον βαθύτερα καὶ ριζικώτερα μέτρα θὰ ἠμποροῦσαν νὰ μᾶς ὁδηγήσουν εἰς κάποιαν σημαντικὴν ἀνακούφισιν. Ὡς μέτρα ριζικὰ θεωρῶ τὴν καθιέρωσιν τῆς λιτότητος εἰς τε τὴν δημοσίαν καὶ ἰδιωτικὴν οἰκονομίαν. Ἡ Ἑλλάς εἶναι ἀκόμη πρωτόγονον κράτος καὶ κατὰ συνέπειαν ἔχει ἀνάγκην λιτῆς διοικήσεως καὶ ὅχι τόσον πολυτελοῦς ὅσην σήμερα ἔχει. Ἡ Ἑλλάς ἔχει ἀκόμη πολλὰ φτώχεια καὶ δὲν τῆς ἐπιτρέπεται νὰ σπαταλᾷ τίς οἰκονομίας τῆς, ὅσες φορὲς τίς μαζεύει εἰς πολυτελὲς ἐμφάνισιν τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς, ποὺ δὲν τὴν συναντᾷ κανεὶς σὲ κανένα μέρος τῆς γῆς. Ἡ Ἑλλάς πρέπει νὰ ἀφήσῃ τὸ καφενεῖο, τὴν ρητορικὴν ἀπασχόλησιν, καὶ νὰ πέσῃ στὴν παραγωγικὴ καὶ στή σιωπῇ. Ἀλλὰ καὶ τὰ μέτρα αὐτὰ θὰ μᾶς ἀνακουφίσουν βέβαια σημαντικὰ, ἀλλὰ καὶ δὲν θὰ μᾶς φέρουν στὴν οἰκονομικὴ ἀνεσιν ποὺ χρειαζόμεθα. Ἡ οἰκονομικὴ ἀνεσις θὰ ἐπέλθῃ μόνον ὅταν, ὅλων αὐτῶν τῶν μέτρων λαμβανομένων, ἐφροντίξωμεν συγχρόνως, πρῶτα νὰ πιστεῦσωμεν, καὶ ἔπειτα νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν διοχέτευσιν τοῦ πλεονάζοντος πληθυσμοῦ μας ἐκτὸς τῶν Ἑλληνικῶν συνόρων.

Τὰ ἀραθὰ τῆς ἔδρας

Στὴν Ἀκαδημίαν τὸ τμήμα Γραμμάτων ἀποτελεῖται σχεδὸν ἀπὸ δημοτικιστὰς. Εἶναι τόσο ἀραγε γλυκὸ καὶ σημαντικὸν πρᾶγμα ἡ ἔδρα τῆς Ἀκαδημίας ὥστε γιὰ χατῆρι τῆς καὶ προηγουμένους ἀγῶνες νὰ ξεχνοῦν μερικοὶ ἄνθρωποι καὶ ἀδιαμαρτύρητα

ν' ἀκούν χλευασμοὺς γιὰ τὴν γλῶσσα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ οἱ δημοτικιστὰς ἀκαδημαῖκοι; Ρωτοῦμε ἀπλῶς.

Ὁ Ἑλληνικὸς Κομμουνισμὸς

Τώρα τελευταῖα ἔγιναν πολὺ τῆς μόδας οἱ ἀποκαλύψεις γιὰ τὴν δράσιν τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος στὴν Ἑλλάδα. Εἶναι γνωστὸ ὅμως ὅτι ἡ κυκλοφοριακὴ αὕτη φιλολογία δὲν εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ζητοῦν ὅσοι κριτικὰ καὶ κάπως ἐποπτικά θέλουν νὰ μελετήσουν τὸ κίνημα αὐτὸ καὶ στὴν ἐσωτερικὴν του ζωὴν καὶ ὡς μία μεταπολεμικὴ ἐκδήλωσις στὸν τόπο μας. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο τὰ «Ἑλληνικὰ Γράμματα» ἀνέθεσαν σὲ διανοούμενον ποὺ καὶ τὰ θεωρητικὰ προσόντα ἔχει γιὰ νὰ μιλήσῃ γενικά γιὰ τὸ κίνημα καὶ οἱ παλαιᾶς του σχέσεις μετὰ τὸ Κομμουνιστικὸν κόμμα τοῦ ἐπιτρέπουν ν' ἀσκήσῃ ἀφ' ὕψους κριτικὴν γιὰ τὴν ἐσωτερικὴν του ζωὴν. Ἡ ἐργασία αὕτῃ, καθαρῶς ἱστορικὴ καὶ κριτικὴ, θὰ κατατοπίσῃ ὅσους θέλουν νὰ γνωρίσουν τὰ πρᾶγματα ἀντικειμενικά, μακρὰ ἀπὸ φανατισμοὺς καὶ ἀπὸ προκαταλήψεις. Γραμμένη ἀπὸ πνευματικὸν ἄνθρωπον, θ' ἀπευθύνεται στὸ ἀναγνωστικὸν κοινὸ ποὺ ἔχει ἀληθινὰ πνευματικὰ ἐνδιαφέροντα. Ἡ ἐργασία αὕτῃ θὰ δημοσιευθῇ σὲ δύο συνεχῆ φύλλα τοῦ περιοδικοῦ ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ ἐρχόμενον.

Μία χειρονομία

Δὲν χωρεῖ καμιά ἀμφιβολία ὅτι ἡ σκέψις τοῦ κ. Α. Μπενάκη ν' ἀναλάβῃ ὁ σύλλογος τῶν φιλοτέχνων τὰ οἰκονομικὰ βάρη τῆς ἐκθέσεως λαϊκῆς τέχνης κατὰ τὰς προσεχεῖς Δελφικὰς εἶναι χειρονομία ἐκτάκτως ἐνθαρρυντικὴ.

Εκθέσεις λαϊκῆς τέχνης πρέπει νὰ γίνον ἀμπόλες ὅχι σ' ἕνα ἀλλὰ σὲ πολλὰ μέρη τῆς χώρας. Δὲν εἶναι ὅμως οὔτε δυνατόν οὔτε σωστὸ νὰ περιμένωμε ἀπὸ ἕναν καὶ μόνον ἄνθρωπον νὰ ὁργανώῃ νὰ ἐνισχύῃ καὶ νὰ θυσιάζεται γι' αὐτές. Ὅταν ἕνας κάνει τὴν ἀρχὴν ἔρχεται ἔπειτα πᾶς ἡ σειρά τοῦ κράτους ἢ τῶν διαφόρων ὁργανώσεων νὰ συνεχίσουν τὸ οἰκοδόμημα ποὺ μὴ φωτισμένη ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία ἔθεσε τὴν βάση του καὶ τὰ θεμέλιά του. Ἡ χειρονομία ὅμως τῶν φιλοτέχνων ἔχει καὶ γενικώτερη σημασία εἰνεαπαρχὴν ἐνισχύσεως ἀπὸ ἐπισήμους ὁργανώσεις τῶν ἀτομικῶν προσπαθειῶν.

ΣΕΙΡΑ ΑΡΘΡΩΝ ΤΟΥ κ. ΗΛΙΑ ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ

Σὲ προηγούμενα σημεῖωματα εἰχαμε τονίσει πόση σημασία ἀποδίδομε στὴ μελέτη τῶν πνευματικῶν μορφῶν τοῦ τόπου μας καὶ εἰχαμε διατυπώσῃ τὴν ἀρχὴ ὅτι χωρὶς αὐτὴν θὰ ἦταν ὑποπτό νὰ καταπιανόμεστε πρόχειρα μετὰ ξένες μορφές κάνοντας περιλήψεις διαφόρων κριτικῶν ἐργασιῶν ξένων λογίων. Συνεπὲς πρὸς τὴν ἀρχὴν αὕτῃ τὸ περιοδικὸ ἐξοφάλλισε δώδεκα ἄρθρα τοῦ κ. Βουτιεριδῆ γιὰ τίς κατωτέρω πνευματικὲς φυσιογνωμίες.

- 1) Νικόλαος Σοφριανός (16 αἰών—ὁ πρῶτος δημοτικιστῆς)
- 2) Ἀντώνιος Βασιλάκης (ζωγράφος 16ου αἰῶνος)
- 3) Σπύρος Βλαντῆς
- 4) Ἀνδρ. Μουστοξύδης
- 5) Κωνστ. Ἀσώπιος
- 6) Φραγκ. Σκουφός
- 7) Ἡλίας Μηνητῆς
- 8) Νικηφόρος Θεοτόκης
- 9) Θεοφ. Κάϊρης
- 10) Ἀνδρ. Ρηγόπουλος
- 11) Ἀντ. Μανούσος
- 12) Δημ. Βαλαβάνης

Ἡ δημοσίευσή τῶν ἄρθρων αὐτῶν δ' ἀρχίσει ἀπὸ τὸ μεθεπόμενον φύλλο μας.

Σ...



IBAN ΜΠΟΥΝΙΝ

ΜΙΑ ΠΝΟΗ

Στὸ νεκροταφείο, πάννου σ' ἓνα ὕψωμα ἀπὸ φρεσκο-σκαμμένο κοκκινόχωμα, βρίσκεται ἓνας σταυρὸς ἀπὸ δρυ, κατακαίνουργος, γερός, βαρὺς καὶ γυαλιστερός, ἓνας ἀπ' τοὺς σταυροὺς ἐκείνους πού χαίρεσαι νὰ τοὺς βλέπεις.

Εἶν' Ἀπριλῆς, μὰ ὁ καιρὸς εἶναι συννεφιασμένος· τὰ μνημεῖα τοῦ τόπου αὐτοῦ, πούναι πλατὺς σὰν ἐπαρχιακὸ νεκροταφείο, φαίνονται ἀπὸ μακριά, μὲς ἀπ' τὰ γυμνά δέντρα, κι' ὁ κρῦος ἀνεμος σφυραίνει μέσα στὸ πορσελάνινο στέφανο πούν ἀπιθωμένοι μπροστὰ στὸ σταυρὸ.

Ὁ σταυρὸς ἔχει κι' ἓνα ἀρκετὰ πλατὺ μπρούντζινο μενταγιόνι, καὶ σ' αὐτὸ βροῖσκειται μιά φωτογραφία: εἶναι τὸ πορτραῖτο ἐνὸς κομψοῦ καὶ χαριτωμένου κοριττοῦ τοῦ γυμνασίου, πού τὰ γέλαστά του μάτια ἔχουνε μιά ζωηρότητα πού σοῦ προκαλεῖ ἐκπληξη.

Εἶν' ἡ Ὅλα Μεσέрсκα. Ὅσο ἦταν μικρὸ κορίτσι δὲν ξεχώριζε καθόλου μὲς στὸ πλῆθος τῶν καφφετιῶν στολῶν πού θορυβοῦσε διαρκῶς, μὲς στὴν ἀνήσυχη αὐτὴ νεολογία ποῦκανε τοὺς διαδρόμους καὶ τὴ τάξη ν' ἀντηχοῦνε· τί ἄλλο νὰ πῇ κανεὶς γι' αὐτὴν, παρὰ μόνο πὼς ἦταν ἀπ' τὶς ὁμορφότερες, τὶς πλουσιώτερες, τὶς προικισμένες ἀπ' τὴ φύση μὲ τὰ περισσότερα χαρίσματα, πὼς εἶχε πολλές ικανότητες, μὰ πὼς ἐμάγκιζε λίγο καὶ δὲν ἔδινε πεντάρα γιὰ τὶς συστάσεις τῆς δασκάλας τῆς; Ὑστερα ξεπετάχτηκε, ἀναπτύχτηκε γρήγορα.

Δίχως ἐκζητήσι, χωρὶς καμμιὰ προσπάθεια, ἔτσι κάπως χωρὶς νὰ τὴ καταλάβῃ, ἀπόκτησε ἐκεῖνο πού τὴν ξεχώρισε τόσο καλὰ ἀπ' ὅλες τὶς συμμαθήτριάς τῆς στὰ δύο τελευταῖα χρόνια τοῦ σχολείου: τὴ χάρη, τὴν κομψότητα, τὴν ἐπιδεξιότητα, τὴ λάμψη, καὶ μαζί μ' αὐτὰ τὴ διαπεραστικὴ ἐξυπνάδα τῆς ματιᾶς τῆς. Κανεὶς δὲ χόρευε τόσο καλὰ σὰν αὐτὴν τὴν Ὅλα Μεσέрсκα, κανεὶς δὲν ἐπατίναρε σὰν αὐτὴν, κανένα κορίτσι στὸ χορὸ δὲν εἶχε τόσοι θαυμαστάς, καμμιὰ στὸ σχολεῖο δὲν ἀγαπιῶταν τόσο ἀπ' τὶς μικρές.

Στὸν τελευταῖο χειμῶνα τῆς εἶχε σφίψει λίγο, τῆς Ὅλας Μεσέрсκας ἀπ' τὶς πολλές διασκεδάσεις, καθὼς λέγανε στὸ σχολεῖο. Ἦταν ἓνας χειμῶνας ποῦρριζε πολὺ χιόνι, ποῦκαμε πολὺ ἥλιο καὶ δυνατὴ παγωνιά· ὁ ἥλιος ἔβγαζε γορὶς πίσω ἀπὸ τὰ ψηλὰ κυπαρίσσι στὸν ἄσπρο κῆπο τοῦ σχολείου, πάντα ὅμοιος ὥρατος, λαμπρός, καὶ κάθε μέρα ποσοχότανε πὼς τὴν ἄλλη θάκανε παγωνιά, θάχε ἑστέρο οὐρανό, ὥρατο περίπατο στὴν ὁδὸ Μητρο-

πόλεως, γιὰ ὅσους εἶχανε καιρό, καὶ πατινάζε στὴν πλατεῖα τῆς δημαρχίας.

Καὶ νὰ πὺ μιά μέρα, στὸ μεγάλο διάλειμμα, τὴ στιγμὴ πού πέρναγε τρεχάλα τὴν αἴθουσα, κι' ἀπὸ πίσω τὴν ἀκολουθοῦσαν οἱ μικρές, μὲ ἀδύνατες φωνές χαράς, τὴν ἐφώναζαν νὰ πάη στὴ διευθύντρια. Σταμάτησε ἀπότομα στὸ τρέξιμό τῆς, ἔσιαξε τὴν ποδιά τῆς στοὺς ὤμους τῆς, καὶ μὲ μάτια πού ἀστραφταν, ὤρμησε στὴ σκάλα. Ἡ διευθύντρια, μιά κοντὴ γυναίκα, νέα, καθὼς φαίνότανε, ἀλλὰ μὲ ἄσπρα μαλλιά, καθόταν ἥσυχα κι' ἔπλεκε μπροστὰ στὸ γραφεῖο τῆς, κάτου ἀπ' τὸ πορτραῖτο τοῦ Τσαρού.

— Καλημέρα δεσποινὶς Μεσέрсκα, εἶπε γαλλικά, χωρὶς νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια ἀπ' τὴ δουλειά τῆς. Δυστυχῶς δὲν εἶν' ἡ πρώτη φορὰ πού βρίσκουμαι στὴν ἀνάγκη νὰ σὰς φέρω ἐδῶ γιὰ νὰ μιλήσω μαζί σας γιὰ τὴ διαγωγή σας.

— Σὰς ἀκούω, κυρία, ἀπάντησε ἡ Μεσέрсκα, κι' ἤρθε κοντά.

— Δὲν εἴσατε πιά κοριτσάκι, —εἶπε μὲ ὕφος πού ἐσήμαινε πολλὰ ἡ διευθύντρια πού εἶχε ἀρχίσει νὰ θυμῶνῃ.

— Ὁχι, κυρία, ἀπάντησε ἀπλά, ζωηρὰ σχεδόν, ἡ Μεσέрсκα.

— Μὰ οὔτε γυναίκα εἴσατε, ἐξακολούθησε ἡ διευθύντρια, μὲ ὕφος πού σήμαινε ἀκόμα περισσότερο, καὶ τὸ χλωμὸ πρόσωπό τῆς κοκκίνησε λίγο. Καὶ πρώτα-πρώτα, τί σημαίνει αὐτὸ τὸ χτένισμα; Αὐτὸ εἶναι χτένισμα γυναικας!

— Δὲ φταίω ἐγώ, κυρία, ἂν ἔχω ὥραια μαλλιά, ἀπάντησε ἡ Μεσέрсκα κι' ἔπιασε μὲ τὰ δύο τῆς χέρια τὸ καλοχτενισμένο κεφάλι τῆς.

— Ἀ! ἔτσι! δὲ φταίτε σεῖς! εἶπε ἡ διευθύντρια. Δὲ φταίτε σεῖς γι' αὐτὸ τὸ χτένισμα, δὲ φταίτε σεῖς γι' αὐτὰ τὰ χτένια, δὲ φταίτε σεῖς ὅταν καταστρέφετε τοὺς γονεῖς σας μ' αὐτὰ τὰ παπουτσάκια πού ἀγοράζετε καὶ πού κοστίζουν εἰκοσι ροῦβλῖα. Ἀλλὰ, σὰς τὸ ξαναλέω, ἡσυχονάτε τελείως πὼς δὲν εἴσατε ἀκόμα παρὰ ἓνα κορίτσι τοῦ γυμνασίου...

Τότε ἡ Μεσέрсκα, χωρὶς νὰ χάσῃ καθόλου τὴ φυσικότητά τῆς, τὴν ἀταραξία τῆς, διέκοψε ἄξαφνα εὐγενέστατα τὴ διευθύντρια:

— Συγγνώμην, κυρία, λάθος κάνετε: εἶμαι γυναίκα. Καὶ ἔχετε ποῖος φταίει; Ὁ γείτονάς μας, ὁ φίλος τοῦ μπαμπά, ὁ ἀδελφός σας ὁ Ἀλέξητς Μιχαήλοβις Μαλιούτιν. Αὐτὸ γίνηκε τὸ περασμένο καλοκαίρι, στὴν ἐξοχή...

Ἐνα μῆνα ἔπειτα ἀπὸ αὐτὴ τὴ συζήτηση, ἓνας ἀξιωματικὸς τῶν Κοζάκων,

ἄσχημος καὶ μὲ πρόστυχο ὕφος, πού δὲν εἶχε τίποτε κοινὸ μὲ τὸν κύκλο ὅπου ἀνῆκε ἡ Ὅλα Μεσέрсκα, τὴν ἐσκότανε μὲ μιά πιστολιά μπροστὰ στὸ σταθμὸ, μέσα σ' ἓνα πλῆθος ἀνθρώπων πού κατέβαιναν ἀπ' τὸ τραῖνο. Κι' ἡ ἀπίστευτη ὁμολογία ποῦχε ἐκπλήξει τὴν διευθύντρια ἐπιβεβαιώθηκε ἀπολύτως. Ὁ ἀξιωματικὸς εἶπε στὸν ἀνακριτὴ πὼς ἡ Μεσέрсκα τὸν εἶχε μαγέψει, πὼς εἶχανε στενὲς σχέσεις, πὼς εἶχε ὀρκιστῇ νὰ γίνῃ γυναίκα του καὶ πὼς στὸ σταθμὸ, τὴ μέρα τοῦ φόνου, ἐκεῖ πού αὐτὸς τὴ συνόδευε ὅταν ἐκείνη ἔκρινε γιὰ τὸ Νόβο-Τσερκάσκ, τοῦπε ἄξαφνα πὼς οὔτε κατ' ἰδέαν τὸν ἀγάπησε ποτέ, πὼς ὅλα αὐτὰ ποῦλεγε γιὰ γάμο δὲν ἦταν παρα φλυαρίες· καὶ τοῦδωσε, εἶπε, νὰ διαβάσῃ τὴ σελίδα τοῦ ἡμερολογίου τῆς ὅπου ἔλεγε γιὰ τὸν Μαλιούτιν.

— Διάβασα βιαστικὰ τὶς γραμμὲς αὐτές, κατέβηκα στὴν ἀποβάθρα ὅπου ἔκανε βόλτες ὥσπου νὰ τελειώσῃ τὸ διάβασμα, κι' ἔρριξα πάνου τῆς, ἐπρόσθεσε ὁ ἀξιωματικὸς. Τὸ ἡμερολόγιο ἔμεινε στὴν τσέπη τῆς καπὸτας μου, ρίχτε μιά ματιά νὰ δῆτε τί γράφει μὲ ἡμερομηνία 10 Ἰουλίου τοῦ περασμένου χρόνου.

Κι' ὁ ἀνακριτὴς διάβασε ἀπάνου-κάτου τὰ ἑξῆς:

«Ἦταν δύο μετὰ τὰ μεσάνυχτα. Κοιμώμουν βαθεῖα, μὰ ξύπνησα ἀμέσως... Ἀπὸ σήμερα εἶμαι γυναίκα! Ὁ μπαμπάς, ἡ μαμά καὶ ἡ Τόλα, ὅλοι φύγανε γιὰ τὴν πόλη, ἔμεινα μόνη. Πῆγα περίπατο τὸ πρωῒ, καταμόναχη, στὸν κῆπο, στοὺς ἀγρούς, πῆγα στὸ δάσος· μοῦ φαίνότανε πὼς ἦμουν μόνη σ' ὅλον τὸν κόσμον κι' ἐρέμβασα ὅπως ποτέ ὡς τότε δὲν εἶχα ρεμβάσει. Ἐφαγα τὸ μεσημέρι καταμόναχη. Ὑστερα κοιμήθηκα στὸ γραφεῖο τοῦ μπαμπά καὶ οὔτε τέσσερες ἡ Κάτια μὲ ξύπνησε καὶ μοῦπε πὼς ὁ Ἀλέξητς Μιχαήλοβιτς ἦρθε νὰ μὲ δῇ. Εἶχε ἔρθῃ μὲ τὸ ἀμάξι του, ποῦχε κάτι ὥραια μικρὰ ἄλογα, πού περιμέναν ὅλην τὴν ὥρα μπροστὰ στὸ περρόνι· ἀλλὰ αὐτὸς ἔμεινε γιατί εἶχε βροῖξει καὶ περίμενε κατὰ τὸ βρόδου νὰ βρῇ στεγνοὺς τοὺς δρόμους. Λυπήθηκα πολὺ πού δὲν εἶδε τὸν μπαμπά, ἦταν πολὺ ζωηρὸς καὶ πολὺ εὐγενικὸς γιὰ μένα. Πολλὲς φορὲς ξανάπε, ἀστεία τάχα, πὼς ἀπὸ καιρὸ ἦταν ἐρωτευμένος μαζί μου. Ὅταν πῆγαμε πρὶν ἀπ' τὸ τσάι νὰ κάμουμε ἓνα γῦρο στὸν κῆπο, ὁ καιρὸς εἶχε ξαναγίνει ὥρατος, ἦταν πολὺ ὁμορφα, ὁ ἥλιος ἀστραφε στὴν ὕψη πρᾶσιναδα, ἔκανε πολὺ ψύχρα· πῆρε τὸ μπράτσο μου, λέγοντας πὼς εἶν' ὁ Φάουστ κι' ἐγὼ ἡ Μαργαρίτα. Εἶνε πενήντα ἔξη χρόνων, ἀλλὰ στέκεται ἀκόμα καλὰ κι' εἶναι πάντοτε καλοντυμένος, μόνον τὸ πανωφόρι του δὲ μ' ἄρσε, —βάζει πάντα κολώνια, ἔχει μάτια τελείως νέα, μαύρα, τὰ γένεια εἶναι κάτασπρα. Ἦπιαμε τὸ τσάι κατὸ ἀπ' τὰ τζάμια τῆς βεράντας· αἰσθάνθηκα σὰ νάμουνα λίγο ἀσχημα καὶ ἐσπλώθηκα στὸ μικρὸ μου κρεβάτι· ἐκεῖνος ἐκάπνιζε, ὕστερα καθίσε κοντύτερα σὲ μένα, ἄρχισε νὰ λέῃ κι' ἄλλα γλυκὰ λόγια, ὕστερα μὲ κύτταξε καὶ δὲν ἐκόλλαγε τὰ μάτια του ἀπὸ μένα καὶ μοῦ φιλοῦσε τὸ χέρι. Εἶχα σκεπασεὶ τὸ πρόσωπό μου μ' ἓνα μεταξωτὸ μαντίλι... Δὲν καταλαβαίνω πὼς ἔγινε αὐτὸς, ἡμουνα τρελὴ, δὲν θὰ πίστευα ποτέ πὼς ἦμουν αἰσθητὴς! Τώρα δὲν μοῦ

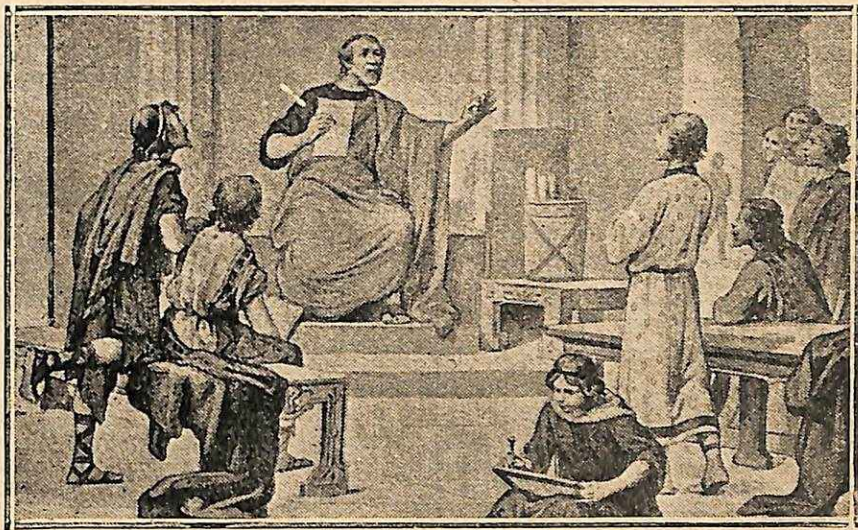
μένει παρὰ μιά διέξοδος... Ἐγὼ γι' αὐτὸν τέτοια ἀποστροφή πού δὲ θὰ ἐπιζήσω σ' αὐτὸ!...»

Τὶς ἀπριλιάτικες αὐτὲς μέρες ἡ πόλη ξελασπώθηκε, στέγνωξε, τὸ πεζοδρόμιο ξανάσπρισε, περπαταί κανεὶς εὐκόλα κι' εὐχάριστα. Κάθε Κυριακὴ μετὰ τὴ λειτουργία, στὴν ὁδὸ Μητροπόλεως, πού πάει ἔξω ἀπ' τὴν πόλη, βλέπει κανεὶς νὰ περνᾷ μιά κοντὴ γυναίκα μὲ πένθος, μὲ μαύρα σεβρὰ γάντια, μὲ μιά ὀμπρέλα μὲ μαῦρο ξύλινο χερσὺλι. Ἀφοῦ κάμει ἀρκετὸ δρόμο φτάνει ὡς ἓνα εἶδος μεγάλου κήπου, μ' ἓνα ἄσπρο φράκτι γύρω ἀπὸ πάνω ἀπ' τὴ μεγάλη πόρτα μιά εἰκόνα παριστάνει τὴν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου. Ἡ κοντὴ γυναίκα κάνει τὸ σταυρὸ τῆς δειλὰ καὶ προχωρεῖ στὸν πέτρινο δρομὰκο τοῦ κήπου, σὰν ἄνθρωπος πού τὰ ξέρει καλὰ αὐτὰ τὰ μέρη. Ὅταν φτάνει στὸν πᾶγκο πού βρίσκεται μπροστὰ ἀπ' τὸ σταυρὸ ἀπὸ δρυ, κάθεται ἐκεῖ καὶ μένει ἔτσι, χωρὶς νὰ προσέχῃ τὸν ἀνεμοκαὶ τὸ κρῦο τῆς ἐποχῆς, μιά, δύο ὥρες, ὡς πού νὰ παγώσουν τελείως τὰ πόδια τῆς μὲς στὰ ἐλαφρὰ παπούτσια τῆς καὶ νὰ ξυλιάσουν τὰ χέρια τῆς μὲς στὰ γάντια πού τὰ σφιγγουν.

Ἡ γυναίκα αὐτὴ εἶν' ἡ δασκάλα τῆς Ὅλας, μιά δεσποινὶς πού πέρασε τὰ τριάντα καὶ πού ἀπὸ καιρὸ τρέφεται πάντα μὲ κάποια χίμαιρα, πού γι' αὐτὴν ἀντικαθιστὰ τὴν πραγματικὴ ζωὴ. Ὁ θάνατος τῆς Ὅλας Μεσέрсκας τὴν ἔκαμε αἰχμάλωτο μιάς τέτοιας χίμαιρας. Ἡ Ὅλα ἦταν τὸ ἀντικείμενο τῶν ἀδιάκοπων σκευμών τῆς, τῶν παραφορῶν τῆς, τῆς χαρᾶς τῆς. Πηγαίνει στὸν τάφο τῆς κάθε γιορτῇ—συχνάζει στὸ νεκροταφείο καὶ φορεῖ πένθος ἀπὸ συνήθεια, ἀπὸ τὸν καιρὸ πού πέθανε ὁ ἀδελφός τῆς—, μένει ὥρες ὀλόκληρες παρατηρῶντας τὸν σταυρὸ ἀπὸ δρυ, ἀναπολώντας τ' ὠχρὸ προσωπάκι τῆς Ὅλας στὸ φέρετρό τῆς, μὲς στὰ λουλούδια, καὶ μερικὰ λόγια πού ἀκούσε μιά μέρα: ἦταν ἡ ὥρα τοῦ μεγάλου διαλείμματος, ἡ Ὅλα περπατοῦσε στὸν κῆπο τοῦ σχολείου, λέγοντας γρήγορα-γρήγορα, μονορούφι, στὴν καλύτερὴ τῆς φίλη, τὴν ψηλὴ καὶ παχουλὴ Συμπωτίνα:

— Σ' ἓνα βιβλίο τοῦ μπαμπά—ἔχει πολλά παλὰ βιβλία πολὺ παράξενα—διάβασα τί πρέπει νάῃ μιά γυναίκα γιὰ νὰν ὥραια... Καὶ λέει τόσα, καταλαβαίνεις, πού δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ τὰ θυμῇ ὅλα: πρώτα πρώτα, ἐννοεῖται, μαύρα μάτια, κατράμι ζεματιστό,—παρόλ, ἔτσι γράφει: κατράμι ζεματιστό!—μαῦρα τσίγυρα σὰν τὴ νύχτα, χροῖμα ροῦ ἐλαφρό, λεπτὴ μέση, χέρια μακρύτερα ἀπ' τὸ συνειθισμένο,—τὸ καταλαβαίνεις αὐτὸ, χέρια μακρύτερα ἀπ' τὸ συνειθισμένο!—μικρὰ πόδια, ἀρκετὰ ἀναπτυγμένο στὴν ὀσφυ, κανονικὰ στρογγυλὰ στραγάλια, γόνατα σὰν ἀχιβάδες, ὅμως κυρτοὺς μὰ ἀρκετὰ ψηλούς—ἔμαθα πολλὰ ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα ἀπ' ἔξω σχεδόν, τόσο ἀληθινὰ εἶν' ὅλα!—καὶ τὸ κυριότερο ξέρεις ποῖο εἶναι; μιά ἐλαφρὰ ἀνάσα, μιά πνοή! Κι' αὐτὸ, τόχω, δὲν ἔχεις παρὰ νὰ τόχω αὐτὸ;

Τώρα ἡ λεπτὴ αὐτὴ πνοὴ διαλύθηκε, χάθηκε μὲς στὸ σῆμα, μὲς στὸ συννεφιασμένον αὐτὸν οὐρανό, μὲς στὸν κρῦον αὐτὸν ἀνεμο τῆς ἀρχῆς τῆς ἀνοιξιᾶς...



Στὴ σχολὴ τοῦ Λιβανίου ὁ Χρυσόστομος ἡσκήθη σὲ ὅλα τὰ εἶδη τῆς ρητορικῆς.

ΕΝΑΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ ΤΟΥ IV ΑΙΩΝΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Τὸν καιρὸ τῆς καταπτώσεως τῆς Ρωμαϊκῆς Αυτοκρατορίας, στὴν Ἀντιόχεια, τὴ θερμὴ πρωτεύουσα τῆς Συρίας, ὅπου ὁ κρῦος χειμῶνας ἦταν ἀγνωστος καὶ ἡ θερμότης τοῦ καλοκαιριοῦ μετριαζόταν ἀπὸ ἓνα ἐλαφρὸ ἀεράκι πού φυσοῦσε ἀπὸ τὸν κοντινὸ κὸλοπο ὅπῃρε μιά ἀνθηρὰ χριστιανικὴ παροικία, μέλος τῆς ὁποίας ἦταν καὶ ἓνας νέος πού μιά ἡμέρα ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ ἓνας ἀπὸ τοὺς στυλοῦς τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ μιά ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες δόξες τῆς Ἐλληνικῆς φυλῆς. Ὁ νέος αὐτὸς ἦταν ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

Ἦταν ὥρατος νέος ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Κοντός, ἀλλὰ εὐλόγιτος καὶ ἀθλητικός· τὸ βλέμμα του ἦταν εὐγενές, οἱ ὦμοι του ἐκαμπυλόντο κανονικῶς, τὸ πρόσωπό του ὡσεὶδὲς μὲ λεπτὰ κυματιστὰ μαλλιά, τὸ μέτωπό του πλατὺ καὶ ψηλὸ, τὰ μάτια του ζωηρά, τὸ σύνολό του ἔδειχνε τὴ δραστηριότητα συνδυασμένη μὲ τὴν ταπεινοφροσύνη καὶ τὴν καλωσύνη.

Χωρὶς νὰ ἔσῃ τὸ λαμπρὸ μέλλον πού προοιωνίζετο στὸν γυῖο τῆς ἡ μητέρα του, ἡ εὐσεβὴς Ἀνθοῦσα, τοῦ ἔδωσε τὴν ἀνατροφή πού ἀπαιτοῦσε ἡ τάξη του, ἐκείνη πού ἐδίδετο συνήθως στὰ παιδιά τῶν πλουσίων οἰκογενειῶν τῆς Ἀντιόχειας, τόσο τῶν ἐθνικῶν ὡς καὶ τῶν χριστιανικῶν.

Οἱ Χριστιανοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐσυνήθιζαν νὰ διδάσκουν στὰ παιδιά τους τοὺς ἐθνικοὺς συγγράφει γιὰ νὰ ἀντλήσουν γνώσεις ἀπὸ τὴν πηγὴ αὐτὴ τῆς ὥραλης καὶ τῆς χάριτος. Ἡ μητέρα τοῦ Χρυσόστομου δὲν ἐδίστασε, παρ' ὅλη τὴν εὐσεβεία τῆς νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ ἔθιμον αὐτό. Καὶ ἔτσι ὁ νεαρὸς Ἰωάννης ἐμπόρεσε νὰ γνωρίσῃ τὸ ἐθνικὸν πνεῦμα καὶ τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον γιὰ νὰ χρησιμοποίησῃ ἀργότερα τὶς γνώσεις του αὐτῆς γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Κι' ὅταν ἀπὸ μαθητῆς ἔγινε ρήτωρ, μπόρεσε νὰ εἰσαγάγῃ στὸ λόγο του ἓνα ρυθμὸ πού ἔκανε πολὺ εὐχάριστη ἐντύπωση στὸ λεπτὸ αὐτὸ τὸν κατοίκων τῆς Ἀντιόχειας καὶ πολλοὺς προσεῖλκε νὰ τὸν ἀκούσουν.

Μὲ τὸν παιδαγωγὸ του στὸ πλάι περνοῦσε κάθε μέρα τοὺς δρόμους τῆς πόλεως καὶ ἔβλεπε τοὺς ναῦτες πού ἐφερόταναν τὰ καράβια πού ἀνέβαιναν τὸν Ὀρόντη ποταμὸ, τοὺς ἐργάτες τῶν ὀπλοποιεῖων πού κτυποῦσαν μὲ τὸ σφυρὶ τὸ κόκκινο σίδερο, τοὺς χωρικοὺς πού ἐρχόνταν ἀπὸ τὰ περὶχωρὰ γιὰ νὰ πουλήσουν στὴν πόλιν τὰ προϊόντα τῶν ἀγρῶν τους, τὸ πλῆθος τῶν Ἑλλήνων, τῶν Συρίων, τῶν Περσῶν, τῶν Ἀράβων, τῶν Αἰγυπτίων, πού περνοῦσε τοὺς πολυδύρβους δρόμους τῆς Συριακῆς πρωτεύουσας.

Ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος τὸ ἔβλεπε ὅλα αὐτὰ καὶ συνέλεγε στὸ νεραικὸ του μυαλὸ πλοῦτον ὀλόκληρο χρωμάτων καὶ σχημάτων, μὲ τὰ ὅποια ἐστόλισε τοὺς λόγους του πού ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος εἶναι ἓνα σύμπλεγμα πολυχρῶμων εἰκόνων, πού ἐκτυλίσσονται μέσα στὴν πολυτέλεια τῆς Ἀνατολῆς. Ὅταν ἐγγύζῃ στὸ σπῆι τοῦ ἡ μητέρα του τὸν ἐμυῖσε στὴν χριστιανικὴ διδασκαλία. Ἀνοίγε κάθε μέρα τὴν Ἀγία Γραφὴν· διάβαζε πρώτα αὐτὴ καὶ ἔπειτα ἔβανε τὸν γυῖο τῆς νὰ ξαναδιαβάσῃ τὸ ἴδιο μέρος. Ὁ Ἰωάννης ἔβρισκε εὐχαρίστηση στὴν ἀνάγνωση τῶν Γραφῶν· ἡ Γέννησις, τὸ Εὐαγγέλιο, αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων διήγειραν τὸ ἐνδιαφέρον του καὶ τὸν πόθο του νὰ γίνῃ μιά ἡμέρα ἀπὸστολος καὶ αὐτὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ συνεχιστῆς τοῦ ἔργου τοῦ Παύλου.

Ἡ Ἀντιόχεια ἦταν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκεῖνους ἓνα ἀπὸ τὰ κυριότερα χριστιανικὰ κέντρα, ἡ δευτέρα κοίτις τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἡ Ἱερουσαλὴμ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ὁ Ἰωάννης ἀγαποῦσε τὴν γενετείρὰ του πόλιν μὲ ὅλη τὴν καρδιά, ὄχι τόσο γιὰ τὴν λαμπρότητά τῆς καὶ τὴ δόξα τῆς, ὡς

για το ρόλο που έπαιξε στο χριστιανικό κίνημα, που τον καιρό εκείνο είχε υποστή προσωρινώς ένα σημαντικό πλήγμα από την άνοδο στον αυτοκρατορικό θρόνο του Ιουλιανού του Παραβάτου. Τα ελληνικά γράμματα και η ελληνική παιδεία είχαν αρχίσει πάλι να αναπτύσσονται, και Έλληνες διδάσκαλοι είχαν αρχίσει πάλι να διδάσκουν στην αγορά της Αντιοχείας.

Ο διασημότερος από αυτούς ήταν ο Λιβάνιος. Αυτόν εξέλεξε η μητέρα του Χρυσόστομου για να διδάξει τον γιό του.

Η πίστις του παιδιού δεν διέτρεχε κίνδυνο, αφού η ειδωλολατρία απέθνησκε και η επίδρασις της οικογενείας του εξακολούθησε.

Εξ άλλου ο Λιβάνιος είχε ισχυρά μέσα στην αυτοκρατορική αυλή. Όλοι οι παλαιότεροι μαθηταί του κατείχαν τώρα σημαντικά αξιώματα. Ήσαν έπαρχοι, ύπατοι, επίσκοποι, αυτοκράτορες. Άζοι και μετά το πέρας των σπουδών τους, τους παρακολούθησε ο Λιβάνιος. Κανείς δεν τον άφηνε χωρίς να λάβη από αυτόν μια συστατική επιστολή που θα διευκόλυνε την είσοδό του στις ανώτερες θέσεις.

Όταν ο Ιωάννης παρουσιάσθη για πρώτη φορά στο άκροατήριο του Λιβανίου, ο τελευταίος ερώτησε τους μαθητάς του τίνας ήταν γιός ο καινούργιος μαθητής.

— Μόνο τη μητέρα του έχει του απάντησαν.

— Από πότε είναι χήρα; επανέλαβε ο Λιβάνιος.

— Από είκοσι έτη.

— Υψίστοι θεοί, εφώναξε ο διδάσκαλος, τί γυναίκες εύρίσκονται μεταξύ των Χριστιανών!

Στη σχολή του Λιβανίου ο Χρυσόστομος ησυχάζει σε όλα τα είδη της ρητορικής. Έκαμε περιγραφές, συγκρίσεις, κατηγορίες, απολογίες· έμυλησε υπέρ και κατά των λατρών και των τυράννων· υπεστήριξε φανταστικές δίκες, που οι περισσότερες ανήγοντο σ' ένα γεγονός της αρχαίας ιστορίας, όπως η διαφορά του Αχιλλέως και του Αγαμέμνονος.

Έτσι απέκτησε μια μεγάλη εύστοφία πνεύματος και εύκολωτα μετέβαινε από το ένα θέμα στο άλλο. Και όταν άργότερα έγινε επίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως δεν μπορούσε να μιλήσει χωρίς θύελλα χειροκροτημάτων να μη υποδεχθή τους λόγους του.

Είναι γνωστοί οι λόγοι του Λιβανίου, ότι θα ώριζε ως διάδοχόν του τον Χρυσόστομο· αν δεν τον είχαν κάμει δικό τους οι Χριστιανοί.

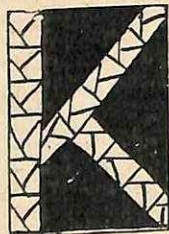
Άλλ' οι Χριστιανοί τον είχαν εύτυχως κάμει δικό τους και ο μαθητής του Λιβανίου εξεπλήρωσε τον πόθο του.

Μέσα στην έκλυση των ηθών των αρχών του Ε' αιώνας έμεινε ένας φάρος που εφώτιζε τα σκοτάδια και οδηγούσε τους πιστούς στην άρετή.

ΑΛΕΞ. ΒΕΙ'ΝΟΓΛΟΥ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΝΟΥΒΕΛΛΑ

(Συνέχεια από το προηγούμενο)



αι έστράφη να ιδω την φωνήν ήτις έλάλησε μετ' εμού· και στραφείς είδον επτά λυχνίας χρυσάς, και έν μέσφ των επτά λυχνιών είδον ένα όμοιον με υϊόν ανθρώπου, ένδεδυμένον ποδήρη χιτώνα και περιεζωμένον πλησίον των μα-

στών ζώνην χρυσήν ή δε κεφαλή αυτού και αι τρίχες ήσαν λευκαί ως μαλλίον λευκόν, ως χιών, και οι όφθαλμοί αυτού ως φλόξ πυρός και ci πόδες αυτού όμοιοι με χαλκολίβανον ός έν καμίνφ πεπυρωμένοι· και ή φωνή αυτού ως φωνή ύδάτων πολλών. Καί είχεν έν τη δεξιή αυτού χειρί επτά άστέρας· και έν τού στόματος αυτού έξήρχετο ρομφαία διστομος όξεία· και ή όψις αυτού έλαμπεν ως ό ήλιος λάμπει έν τη δυνάμει αυτού. Καί ότε είδον αυτόν, έπεσα πρόσ τους πόδας αυτού ως νεκρός· και επέθηκε την δεξιάν αυτού...

Μιά στιγμή ο πρόην φρουραρχος τη διέκρινε.

— Μα φοβάμαι πως σās κούρασε...

— Όχι, έκανε εκείνη.

Και επέθηκε την δεξιάν αυτού επ' έμέ λέγων μοι. Μη φοβού· έχφ είμαι ο πρώτος και ο έσχατος· και ό ζών και έννα νεκρός και ίδου είμαι ζών εις τους αιώνας των αιώνων, άμήν, και έχφ τα κλειδιά του άδου και του θανάτου. Γράφον

όσα είδες και όσα είναι και όσα μέλ- λουσι να γίνωσι μετά ταύτα· το μυστήριον των επτά άστέρων τους όποιους είδες έν τη δεξιή μου και τās επτά λυχνίας τās χρυσās. Οι επτά άστέρες είναι οι άγγελοί των επτά εκκλησιών· και αι επτά λυχνιαί τās όποιās είδες είναι αι επτά εκκλησίαι.

Πρός τον άγγελον της εκκλησίας των Συμυρναιών γράφον.

Ταύτα λέγει ο πρώτος και ο έσχατος, όστις έγινε νεκρός και έζησεν. Έξεύρω τά έργα σου και την θλίψιν και την πτωχείαν (είσαι όμως πλούσιος) και την βλασημίαν των λεγόντων έαυτούς ότι είναι Ιουδαίοι και δεν είναι άλλα συναγωγή του Σατανά. Μη φοβού μηδέν έν των όσων μέλλεις να πάθης· ίδου ό διάβολος μέλλει να βάλη τινάς έν ύμών εις την φυλακήν ίνα δοκιμασθήτε. Καί θέλετε έχει θλίψιν δέκα ήμερών. Γίνου πιστός μέχρι θανάτου και θέλω σοι δώσει τον στέφανον της ζωής.

Όστις έχει ότίον άς ακούση τι λέγει το πνεύμα προς τās εκκλησίας. Ό νικών δεν θέλει άδικηθή έν τού θανάτου του δευτέρου...

Έκλεισε τη Βίβλο και τον κύτταξε.

— Πώς σās φαίνεται; ρώτησε.

— Ακατανόητο, είπε ό κ. Μάντης.

— Λυπούμαι, λυπούμαι αλήθεια...

Άλλά μία άλλη σκέψη πήρε τη θέση της λύπης.

Είχατε δίκην, έκανε. Αυτό το διάβημα με κούρασε. Άν θέλετε να μου δώσετε λίγη βυσσινάδα απ' το τραπέζι μου; Έβγαλε ένα μπουκαλάκι απ' τη τσέπη της κι έσταξε στο ποτήρι.

Είναι λίγο σπέρτο-ντιβίνο. Με δυνάμώνει...

Μά δεν πρέπει, δεν πρέπει. Σās το απαγόρευσε ο γιατρός!

Κύριε Μάντη, μου φαίνεται πως δε γέρασα ακόμα τόσο, για να με βάζουν τα παιδιά μου σε περιορισμούς...

Με τ' άσπρα μαλλιά και την υπεροψία της, είχε ύφος βασιλίσσας.

— Φυσικά...

Τ' απόγεμα φαίνονταν άτελείωτο στον άξιωματικό. Δοκίμασε να κοιμηθή, άλλ' έκανε πολύ ζέστη. Πήρε κάτι περιοδικά του Φραντς για να προσηλώση τη σκέψη του που τον κούραζε με παραλογισμούς. Άλλά δε μπόρεσε να καταλάβη μεγάλα πράγματα γιατί ήταν γραμμένα άγγλικά.

Φυλλομέτρησησε τις εικόνες, τρομερά πληχτικές άλλωστε. Έκθειάζανε την κομψότητα της βασιλίσσας της Άγγλιας. Για μία στιγμή ο έκουσιος έξοριστος άπόρησε πως μπόρεσε να διακρίνη ό εκπληκτικός συντάκτης την παραμικρή χάρη στο άκαλαίσθητο βασιλικό σύνολο με το καπελάκι στην κορφή και το ποδήρες χιτώνο-ειδές μαντώ, άλλα προπάντων με το άπίθανο όμπρελίνο που βαστούσε ή εύτυχημένη Μαρία. Πέταξε το φύλλο που κρατούσε άπορητευμένος.

Οί φίλοι του στη Λέσχη θα περίμεναν να μάθουν νέα. Ω, άπόψε δεν υπήρχαν μεγάλες πιθανότητες να τα μάθουν. Ο ίδιος αισθανότανε πολύ μειωμένο αυτή τη στιγμή το ένδιαφέρον του για τις ειδήσεις του μετόπου. Αύριο—μεθαύριο είχε όλο τον καιρό να τις μάθη... Άν ή εξέλιξη των γεγονότων τον έφερνε γρηγορότερα απ' ό,τι έλπικε άντιμέτωπο μιας νέας καταστάσεως; Με λύπη άντιλήφθηκε πως αυτό το ζήτημα, τουλάχιστον άπόψε, του ήταν άδιάφορο. Αύριο, ναί, αύριο...

Σηκώθηκε και τράβηξε την κουρτίνα του παραθύρου του. Το σούρουπο άπλωνότανε έξω. Τα μεγάλα πεύκα του κήπου ήταν κιόλας κατάμυαλα, αν και ο ούρανός διατηρούσε ακόμα το γαλάζιο χρώμα του, σάν να είχε σταθή ή νύχτα ως τα δέντρα. Ένας σκυλος γαύγιζε πολύ μακριά. Ένας άλλος πιο μακριά ακόμα άποκρίθηκε. Μιά παράξενη, άγροτική άτμόσφαιρα άρχισε στα σύνορα της πολυκατοικητής προκυμαίας.

Νάτ, ναί...

Η φωνή του έτρεμε λιγάκι, καθώς γύρισε προς το μικρό. Αισθανότανε πως με την είσοδό του είχε φτάσει ή στιγμή που περίμενε όλο τ' απόγεμα.

Η θεία Ρούθ ήρθε απ' τη Σύμωρη... Είχε καθίσει με τη πλάτη γυρισμένη στο τζαμιάτο που ήταν τώρα κυσ.ό. Η νύχτα και το λευκό της φόρεμα της έδιναν μία καταπληκτική θαλερότητα. Κάπιζε μ' άπειρη νοχέλεια, άλησμόνητα.

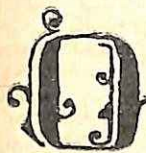
Καλησπέρα, κ. Μάντη. Γυρίσατε απ' τās Αθήνας; Η φωνή της είχε ένα δυσάρεστο τόνο ειρωνείας. Ο άξιωματικός έσφίξε το χέρι που του έτεινε.

Καθώς βλέπετε... (Ακολουθεί)

ΑΝΤΩΝ ΣΤΡΑΣΙΜΙΡΩΦ

ΤΟΥ ΡΑΜΑΝΤΑΝ-ΜΠΕΗ ΤΑ ΠΑΛΑΤΙΑ

(Συνέχεια από το προηγούμενο)



Άράπης τεχνίτης στη μέση στο φρούριο πηγαινοέρχονταν με ριγμένη στον ώμο τη χλαμύδα, όμοιος με προφήτη της ερήμου.

Κι' ό Ραμαντάν-μπέης άκίνητος στεκόταν μες σε κεχαγιάδες και τσομπάνους, σάν καρφωμένος πάνω στο λόφο, μες στ' άπέραντά του βοσκοτόπια, κοιτώντας τους δρόμους στις τέσσαρες άκρες.

Τα κοπάδια θέρριζε ή άρρώστια.

Κατά το σούρουπο, απ' τα κάτω μονοπάτια φάνηκε ό καθάλλαρος άργάτης: κουρασμένος, σκονισμένος και σκοτεινός την όψη. Βουβός κατέβηκε απ' τ' άλογο και ξεφορτώσε με τρεμμένα χέρια: φορτίο μες σε σπάργαλα.

Ο Ραμαντάν-μπέης κιτρινοπράσινος, άμίλητος στεκόταν. Απ' τα σπάργαλα ξεπροβάλε χρυσόμαλλο κεφάλι κι' άκούστηκε παιδικό κλάμα.

Οί κεχαγιάδες τότες κ' οι γέροι τσομπάνοι του Ραμαντάν-μπέη ξύλα σώριασαν στον ίδιο πάνω το λόφο, φωτιά τοίμασαν και την άναψαν... Με μιάς σκυθρωπάσε και σκοτείνιασεν ό ούρανός. Η νύχτα πλάκωσε με φοβερή δύναμη. Πηχτό σκοτάδι σάν όμίχλη σκέπασε τη γη και γύρω στ' φωτιά του ψηλού λόφου διαγραφόταν ή σκιά μόνο του δεσπότη. Κρατούσεν αυτός στα χέρια—χέρια που έτρεμαν—τό φοβερό θύμα. Κι' όταν οι φειδωτές φλόγες ύψώθηκαν πάλι απ' τη φωτιά μες στα σκοτάδια, δυό σκληρά χέρια άπλώθηκαν και σκίστηκαν σε δυό οι φλόγες: στη μέση τους φωλιά, θαρρείς, έγινε και πουλί τσίριξε.

Έπαψε τότες κι' ή γης ν' άνασαινή. Για κάμποσο στεκόταν χωρισμένες οι φλόγες πάνω απ' τη φωτιά και τρεμουλιάριχη φωνή άκούγονταν στα σκοτάδια.

Υστερα, μακριά λύκος ούρλιασε, κραυγή άκούστηκε, πουλιά πέταξαν, θρόισαν τα δάσα, σείστηκαν τα βουνά: παραμέρισε της νύχτας το σκοτάδι, καθάρισεν ό ούρανός, τ' άστέρια φοβερά χοροπηδούσαν κι' άνεμοστρόβιλοι στροβιλίστηκαν.

Τότες μόλις χαμήλωσαν οι φλόγες πάλι απ' τη φωτιά, πρασίνασαν, έδωσαν μία τελευταία άναλαμπή κι' άνάλαφρες πέταξαν μακριά προς το φρούριο: κεχαγιάδες και τσομπάνοι με δικράνια παραμέρισαν τα δαυλιά και ξεχώρισαν τα κόκκαλα—μαύρα κάρβουνα...

Άργά τη νύχτα ό Ραμαντάν-μπέης με καρδιά ματωμένη έφυγε απ' τον Άπάνω-κάμπο.

Στ' άκρυνά σύνορα του Άχατσελεμπί φωτιές έκαιγαν φυγάδων, φωτίζαν της νύχτας τα σκοτάδια και θαρρείς πως όλη ή γης πνιγόταν στο αίμα.

Ο μπέης πήρε το δρόμο για το στρατόπεδό του και δε σήκωσε μάτι στα ψηλά παλάτια, δεν κατέβηκε απ' τ' άι του, που άφριζε, μα άπλωσε το χέρι και στις φωτιές ώδήγησε τη συντροφιά του: στην

ψυχή του βασίλευε μίσος και ύπεροχή! Πάσκιζεν αυτός τώρα να καθάριση και τη χώρα του, καθώς καθάρισε την άρρώστεια απ' τα κοπάδια του: ψυχές ζωντανές σε κάρβουνο να μεταβάλη και τη γης να ξεκοιφάνη με θρήνους—θρήνους παιδών για μαννάδες και μαννάδων για παιδιά!

Μά πάνω στη Ροδόπη περιφερόταν κάποιος άκαταμάχητος ίσκιος κι' έσερνε τον κόσμο σ' άγνωστους τόπους: ό Ραμαντάν-μπέης κι' ή συντροφιά του βόηκαν χωριά, βόηκαν σήπια και καλύβες, μα ψυχή ζωντανή σ' αυτά δε βόηκαν...

Τό βράδυ ό Ραμαντάν-μπέης γύρισε στα πατρικά του σπίτια σκοτεινός κι' άμίλητος. Μά δώ δεν τον υποδέχτηκε με πόθο και τρυφεράδα, όπως πάντα, ή θείκα όμορφη Μισοριανή νύφη. Ήταν κρυμμένη αυτή πίσω από άτλαξένιες κουρτίνες κι' άπαρηγόρητο κλάμα έρχόταν από κει.

Στη σάλα όσω μπρός στον κατάπληχτο μπέη όρθώθηκεν άνθρωπος μαύρος κι' άγνώριστος.

Αυτός ήταν ό Άράπης τεχνίτης, ό πρωτομάστορας του φρουρίου.

Και προχώρησεν ό Άράπης κατάχλωμος κι' αδύναμος, προσκύνησε το φοβερό δεσπότη κι' άνήγγειλε είδηση κακή:

— Άφέντη, δαιμόνιο κατοίκησε στο φρούριο του Άπάνω-κάμπου: όλη νύχτα στους τοίχους των παλατιών και του φρουρίου φλόγες πράσινες παιγνιδίζουν και μωρό κλαίει έτσι, που σου ξεσκίζει την καρδιά σ' ατήθια! Όχι μόνο οι χτίστες κι' οι μαστόροι, μα το ίδιο το βουνό σκοτείνιασε και βουβάθηκε...

Χαμήλωσε το κουτέλο ό Ραμαντάν-μπέης και για πολύ δεν ένιωθε τα λόγια του φοβισμένου Άράπη. Μά κείνος όλοένα διηγόταν: από βαθεία χαράματα άρχισαν ένας-ένας να λείπουν οι χτίστες και κοντά το βράδυ δεν έμεναν πιά μήτε οι ίδιοι οι μαστόροι στον Άπάνω-κάμπο: είναι φοβερό το θάμα, φλόγες όλη νύχτα παιγνιδίζουν στο φρούριο και μωρό κλαίει, έτσι κλαίει που σου ξεσκίζει την καρδιά σ' ατήθια...

Για πολύ έμεινεν άμίλητος ό Ραμαντάν-μπέης, ενώ ή Μισοριανή νύφη άπαρηγόρητα έκυνε δάκρυα πίσω απ' τις ατλάξένιες κουρτίνες. Στο τέλος σήκωσε σκοτεινό το πρόσωπό του ό δεσπότης κι' είπε φοβερός στην όψη:

— Τα παλάτια θα χτιστούν και το φρούριο θα ύψωθή!

Χαμήλωσε μελαγχολικά το πρόσωπό του ό πρωτομάστορας κι' άπάντησε:

— Είμαι δούλος της άφέντιάς σας. Μά οι χτίστες κι' οι μαστόροι, χιλιάδες αυτοί, παντού στον κόσμο φέρνουν την εϊδηση την κακή... Που θα μπορέσω χτίστες να βρώ;

Ο Ραμαντάν-μπέης έμεινε συλλογισμένος πάλι, μα ξανασήκωσε το πρόσωπο και πάλι κι' είπε πιο φοβερός ακόμα:

— Τα παλάτια θα χτιστούν και το φρούριο θα ύψωθή!

Κι' ύστερα πρόσθεσε με μυστική παραφορά:

— Χτίστες και μαστόρους θα μάσω γώ διπλά περισσότερους!

Τα χαράματα πέταξαν άπεσταλμένοι στις άπάνω και κάτω χώρες με χαρούμενα μαντάτα: ό Άι-Λιάς πλησιάζει κι' ό Ραμαντάν-μπέης, του Άχατσελεμπί ό δεσπότης, καλεί πάλι πάνω στην ίδια τη Ροδόπη σύναξη μεγάλη, για να άγιάση μαρμαρένια παλάτια και φρούριο έφταόροφου...

Ξαναζωντάνεψαν τότες οι πάνω και κάτω χώρες! Κίνησε προς την ψηλή Ροδόπη χιλιάδες λαός—έρχονταν φρόνιμοι καμπίοι από την ολόστια Θράκη κι' άγέροχα παλληκάρια απ' τα μέρη της Γκιουμουλτζίνας, έρχονταν ξεροδύναμοι κυρατζήδες από το Ραζλόσκο και ψηλόλιγνοι τραματευτάδες από τη Φιλιππούπολη. Καί κόκκινο κρασί έφερναν απ' την Άδριανούπολη και καλοθρεμμένα μοσκάρια απ' της Σόφιας τον κάμπο.

Μά σώπαιναν ή Ροδόπη και βουβό ήταν το Άχατσελεμπί. Άργά τη νύχτα από άγνωστα σκοτάδια ξετρύπωναν χιλιάδες άντρες· άγκάλιαζαν τους λόφους όλογύρα του Άπάνω-Κάμπου και βίγλιζαν τό φοβερό φάντασμα στού Ραμαντάν-μπέη τον πύργο. Έκει τη μεσάνυχτα, πάνω στους μαρμαρένιους τοίχους, χοροπηδούσαν γαλάζιες φλόγες κι' έκλαιγε μωρό—έκλαιγε όποιο λαλούσαν τα πρώτα κοκόρια. Τότες ακούγονταν στα βουνά προφητική φωνή, που έλεγε:

— Μεγάλος είναι ό Άλλάχ! Κι' όποιος ύποφέρει να βλέπη να ύψώνονται πύργοι δεσποτικοί στή χώρα τη δική του, θα ζήση μέρες όπου θα θρηγνούν μάννες για παιδιά και παιδιά για μάννες!

Μά μόλις ξημέρωνε, βουβαίνονταν πάλι ή Ροδόπη, έρημώνονταν τα χωριά, τα σπία κι' οι καλύβες και μόνο οι φλόγες απ' τις φωτιές των φυγάδων στις Ροδόπες τ' άκρυνά σύνορα όλοένα και περισσότερο δυνάμωναν και σέρνονταν στα βράχια του Άχατσελεμπί.

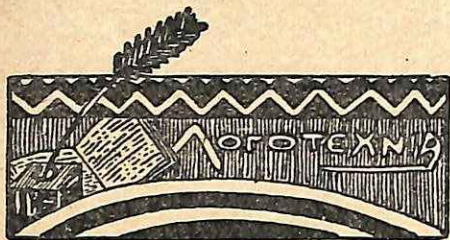
Οί ξένοι έτρεχαν για τη σύναξη του Άι-Λιά, που έφτασε. Βασίλεψεν ό ήλιος, φύσηξαν άνεμοι κι' έδωσαν τώρα τον καπνό και την όμίχλη στα βουνά. Στον Άπάνω-Κάμπο άρχισε τό πανηγύρι του Άι-Λιά: κούνιες κρεμάστηκαν και σκορπίστηκαν μακριά τραγούδια σε τρετές γλώσσες.

Βούϊζαν τα βουνά κι' έκαιγαν μακριά ή Ροδόπη.

Μά οι ξένοι γλεντούσαν. Το σκοτάδι της νύχτας άρχισε ν' άπλώνεται όλοένα και πιο πηχτό. Και ξαφνικά στα συναγμένα έκεί πληθή άντήχσε θανατερή κραυγή: οι νέοι άντρες απ' τους πονηγυριώτες, ένας-ένας έξαφνίστηκαν. Ο κάμπος ήταν κυκλωμένος απ' τού Ραμαντάν-μπέη το στρατό... Ο Ραμαντάν-μπέης με τους άνθρώπους του κρυφά διαλέγει άντρες για δουλειά—έμασε για τα παλάτια του χτιστάδες και μαστόρους διπλά περισσότερους...

Υστερ' από λίγο πανικός σκορπίστηκε στα πληθή: φώναζαν οι γέροι, οι γυναίκες, τα παιδιά—ζήτωσαν τους δικούς τους πατέρες κι' άδερφούς.

Μά όρθώθηκε τότες μες στα συναγμένα πληθή ό ίδιος του ό Ραμαντάν-μπέης πάνω σ' ατή του, όλος ντυμένος στο χρυσάφι και, περφηφανός κι' άγριεμένος, κάρφωσε μ' ένα του βλέμμα τις χιλιάδες τα πληθή.



[Κρίνουμε κάθε ἔργο πὸν μᾶς στέλνεται σὲ
δὺο ἀντίτυπα].

νά ἐπιβάλλουν μιὰ δικτὴ τους ἀντίληψη προση-
πτικῆς, ἀδιάφορο μὲ ποῖο βαθμὸ ἐπιτυχίας.
Μιὰ τέτοια χειρονομία τολημῆρῃ, ἂν δὲν
προέρχεται ἀπὸ λόγους ἐξωτερικῆς ἐπιδεί-
ξεως, ἀξίζει πάντα νὰ κινή τὴν προσοχὴ μὰς
καὶ νὰ γίνεταί δεκτικὴ μὲ συμπάθεια. Τὰ ποιη-
ματα ὅμως τοῦ Ἀνθία, γιὰ νὰ ἐκτιμηθοῦν, δὲ
χρειάζονται ἐπιεικεία, παρὰ μόνον σοδαρότητα
καὶ παρατήρησι, γιατί ἔχουν ἀρκετὰ στοι-
χεῖα ποιητικῆ καὶ παρουσιάζουν δικαιολογη-
μένες ἀξιῶσεις μὲ πολλὰς πιθανότηες παρα-
δοχῆς. Ἐκτενο ποὺ τὰ καθιστᾷ ἀπ' τὴν ἀρχὴ
ἀξιοπρόσεχτα εἶναι ἡ ἀμεση τοὺς ἐπικοινων-
ουσι μὲ τὸ ζωντανὸ κόσμον κι' ἡ ἐμφάνιση
ἐνὸς χαριτωμένου λυρικοασαυτικοῦ συνδυα-
σμοῦ ποὺ τὸν ἐφερε ὡς στὴν ἐντέλεια ὁ
Καρυστάκης. Ἐκτός ὅμως ἀπ' τὰ παραπάνω
γνωρίσματα οἱ στίχοι τοῦ Ἀνθία χαρακτηρί-
ζονται ἀπὸ μιὰ σαρκαστικὴ διάθεσι, πότε
παιγνιδιάρικα καὶ πότε ἀπεγνωσμένη, ποὺ εὐ-
χαριστεῖ μὲ τὸν γυμνορ καὶ περονιάζει μὲ τὴν
εἰρωνεία της, τὴν εὐστοχί καὶ συχνὰ διαπε-
ραστικὴ. Τὰ τραγούδια τοῦ ποὺ ἀκολουθοῦν
τὴν παραπάνω γραμμὴ ἔχουν ὀλοφάνηρη ὑπε-
ροχὴ ἀπὸ τ' ἄλλα, τὰ μόνον λυρικά, ποὺ τὸ
μεγαλνυτέρ ποὺ πλεονέκτημα εἶναι τὸ ἀρά-
διασμα καλοδιαλεγμένων φράσεων κι' ἡ κυ-
ριώτερη ἀτέλεια τοὺς ἡ ἑλλειψη πνοῆς,
ὅπως βλέπουμε καὶ σὲ τὸς τυπωμένες συλλο-
γές. Ὁ Ἀνθίας αἰσθάνεται ἀποστορὴν πρὸς
τὴς ἀσχημίες τῆς ζωῆς μὰς ποὺ γίνονται συνή-
θεις καὶ τὴν ἀποστορὰν τοῦ αὐτῇ τὴν ἐκ-
φράζει μὲ ὅλη τὴ δυνατὴ ἐλευθεροστομία. Ἡ
πολεμικὴ τὸν στρέφεται προπάντων πὺς μπορεῖ
νὰ κρύβεται: μιὰ ψυχὴ κάτω ἀπ' τὰ κουρέ-
λι, ἀποκνηνωμένο: καθὼς εἶναι ἀπ' τὴν
ἀπόλαυσιν καὶ τὴν γλυχὴ.

Ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν πατρίδα, ὅσες φορές περιορίζεται σὲ μιὰ ἔννοια συμφέροντολογικὴ καὶ χρησιμομυεῖ γιὰ τὸ ξαγέλεσμά τῶν ἀφελῶν, δὲν εἶναι λιγώτερή ἢ καταφορά του. Μιλώντας γιὰ κἀτὶ στρατιωτικὴ καταχραστὲς λέει: μεταξὺ τῶν ἄλλων κι' αὐτὰ :

Ἀκόμα καὶ πρὸς τὴν ποίησιν τῆς παραδό-
σεως, μὲ τις εὐκολίαις της καὶ τις ἀπολαυ-
της, ἀντιθετο πρὸς τὴ συμμερινή, ὃς φέρεται
μὲ περισσότερα σεβασμό :

Ὁ ποιητής βλέπει τὸν κόσμο σὰν ἕνα ἀπε-
ραντο φρενοκομετο καὶ παρομοιάζει τὴ ζωὴ
μὲ μιὰ ἀτέλειωτη κωμωδία ὅπου καθέννας εἶ-
ναι προορισμένος νὰ παίξῃ τὸ ρόλο του. Ἡ
σατυρική του διάθεση τὸν κεντρίζει νὰ μὴν
ἀφήνῃ τίποτε ἀπεραγτό καὶ σὸ τέλος τὸν
ἀναγκάζει νὰ περιπαίξῃ καὶ τὸν ἴδιο τὸν
ἐαυτό του σ' ἕνα ἀπ' τὰ καλύτερα ποιήματά
του, στὸν «Ἀπορριπτεὸ στὰ μαθηματικά» μὲ
τὶς ἀλγεβρικές ἐξισώσεις. Ἀποτελέσμα ὁμοῦ
δῶν αὐτὸν τὴν μοιραίαν ἐμβαθύνουν εἶναι
νὰ τοῦ γεννηθῇ σὸ τέλος ὁ οἶκτος, ἕνας οἶ-
κτος ποῦ δὲν ἐξαιρεῖ κανένα ἀνθρώπινο πλά-
σμα ἀπ' τὴ γενναϊοσύνη προσφορά του. Τοῦς
βλέπει δῶν κατὰ ἀπὸ μιὰ ἀπεριόριστη ἐ-
πιείκεια, γιατί ὁ ἴδιος πέρασε ἀπ' ὅλα τὰ
στάδια τῆς ἐξουθενώσεως καὶ κατατραυλόν-
τας ἀδυναμία φροντίζει ὥς τὸν πάτο :

‘Αλλά παρ’ όλον αὐτόν τόν ξεπεσμό του διατηρεῖ πάντα τὴν ἀναποσίφιστον τῆς αξιοπρεπείας κι’ ὅταν τὸν δίναται ἡ εὐκαιρία «πιστοποιεῖ τὸ γεγονός» «πὺς δὲ μπορεῖ νὰ δυστυχήσῃ μὴδὲ χάρα νὰ νιώθῃ». Καὶ στίς πὺν δραματικές περιστάσεις δὲ χάνει τὴν αἰσιοδοξίαν του, ἀλλ’ ἀντικρυῖς τὰ πράγματα ἀπ’ τὴν εὐθυμὴν ἔβη τους καὶ παρηγοριεῖται μὲ τὸ παλαιό.

Ἀμύητος εἶναι ὁ ἕνα του ποίημα ὅπου λέει: «θέλω νά σφίξω τίς γροθιές μου, ἀλλά... κρυώνω» καί παρακάτω ὅπου, ἀφοῦ ἀπαριθμῇ τῆς δυστυχίης του, ἀπευθύνεται μέ ἀπορία πρὸς τὸ θεό, καταλήγοντας :

Παραλείποντας όλα τ' άλλα σταμιάτοῦμε
στὰ «Ἐξάχη των γλάρων», ἕνα ποίημα μ'
ἀβρότατη διάθεση κ' ἐντελὲς ἀφογή τε-
χνική, πού ἀνήκει χρονολογικὰ στὰ τελευ-
ταία του καὶ πού μᾶς ἀποκαλύπτει ἕνα γνή-
σιον λυρικό ἑξαρετικὴς εὐγενείας. Ἀντιπρο-
σωπευτικώτερο ὅμως ἀπ' όλα μᾶς φαίνεται
«Ἡ λαχτάρα τοῦ κακοῦ» ὅπου προδίδεται
δολιχλήρη τ' ψυχροσύνη τοῦ ποιητῆ :

Είμαι ἀκίνδυνος στὸ καθετί, κι' ἀπόμνη
στὸν ἴδιο τὸ μικρὸν ἐαυτό μου.

Θὰ σαῖς τὸ ποῦν μὲ μύρια στόματα κι' οἱ
 πὺν συγτροφεύουν τὸν καῦμό μου. [δρόμοι]

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Ἀχ. Κύρου.— Ἡ Φιλολογία μου : Ἡ διάλεξις τοῦ κ. Κόρυ ἀξιώσεις φιλολογικῆς ἀναλύσεως μικρῶν ἐργων. Ἡθελῆσεν δι' αὐτὴν εἰς τὸ κοινόν του καὶ πανεπιστημιακὴν νεολαίαν, ὡς ἀπενηνυένον, μίαν ἰδέαν περὶ τὴν ὅποιαν ἐνεπνεύσει δὲν ὁποία, κατὰ τὴν γνώμην του ἀπὸ τὰ καλύτερα μέσα διὰ τὴν ἐκπαίδευσίν σου τῆς ἰδέας τῆς εἰρήνης. Τὰ δραματικὰ ἔργα διαπνεύονται τοῦ πολέμου καὶ τὴν πάλαι καλύτερα ἐξ αὐτῶν τοῦλάχιστον σιγήματα καὶ τόσην εἰλικρινή συνειδητοποίησιν πραγματικῶν τῶν καὶ νὰ τοῦ μεταδίδουν τὴν τὴν ἀπαισίαν αὐτὴν ἀνθρωπότητι ἀπέχθεια αὐτῇ δὲν συνοπάθειαν ἢ ἀπὸ αἰσθημάτων ἄσχημ. Διότι τὰ πραγματικὰ ἔργα, περιγράφοντα τὸν στρόφου καὶ τὴν ζωὴν του, δὲν παρὰ νὰ διερμηνεύουν καὶ αὐτῶν αἰσθημάτων τοῦ πραγματικῶν αὐταπαρνούντων, τὴν αὐτὴν πρὸς τὸ καθήκον, τὴν βαρύνουσιν οὕτως ποινῶν, υποφέρων, θανάτου καὶ τὴν ζωὴν του, παρέχοντες λην· ὅχι μόνον πρὸς τὴν παιδείαν καὶ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα ὁποία θὰ ἀπηλλασσοτο χάριτος παντός τῆς πολεμικῆς θεωρίας.

Καμία ἐχθροπάθεια πρὸς Γερμανίαν τὴν φιλολογίαν αὐτὴν μίσητος πρὸς τοὺς λεγομένους ἐκτελέσας. Οἱ Γάλλοι δὲν μισοῦσι Γερμανούς καὶ οἱ Γερμανοὶ ποτέ τὴν ἐκδικήσιν. Γάλλοι, Γερμανοὶ, Αὐστριακοί, ὅλοι υπέρ των τὰ ἴδια βασανιστήρια ἐστερήθησαν, ἔλασαν καὶ ἀπὸ προσωπικὴν πρωτοβουλίαν. Ὁ πόλεμος τῆς Εὐρώπης δὲν πρὸς τοὺς πολέμους τοῦ παρελθόντος προσωπικὴν ἀνδρείαν, τοὺς ἠρώες, τὰς ἐπικάς μάχας τοῦ ἑλληνικοῦ. Τώρα ὁ πόλεμος εἶναι ἀπείριστος, κρύβει τὸν ἀνθρώπου τὴν λάσπην καὶ τὸ χῶμα καὶ ζεῖ εἰς τὸν οἰκτρὸν ρόλον ἐν ᾧ ἀφαίρει κάθε δικαιοσύνην καὶ ἵλιαν καὶ τοῦ ἀφήνει μόνον τὴν ἑναντίον κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἑνα καθήκον: νὰ περιμένη τὴν νίκην, τὸ ἀσφυξιογόνο, τὴν νόσον τοῦ πυρετοῦ ποῦ θά βάλῃ καὶ τὴν φρίκην αὐτῇ, ἣ δυστυχίαν πάντοτε ἢ ἰδίαν ἀπὸ τὸ ἑνα μέρος τῆς πολεμικῆς γραμμῆς τίθεται πολεμοῦν μετὰ τὴν ἰδίαν τὴν ἰδίαν ἀφοσίωσιν πρὸς τὸν πόλεμον ὅπως εἶναι ἑνας καὶ μὴ ὁ μεγάλος ἐχθρός τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἀχ. Κύρου.— Ἡ Φιλολογία τοῦ πολέμου· Ἡ διάλεξις τοῦ Κ. Κύρου δὲν εἶχε τάς αἰώσεως φιλολογικῆς ἀναλύσεως πέντε μὲν ἔργων. Ἡθελῆσε δι' αὐτῆς μόνον γὰρ θῶσι εἰς τὸ κοινὸν τοῦ καὶ ἰδιῶς εἰς τὴν πανθεστικακὴν νεολαίαν, πρὸς τὴν ὅποιαν ἀπρὸς τὸν μίαν ἰδέαν περὶ τῆς φιλολογίας τὴν ὅποιαν ἐνέπνευσεν ὁ πόλεμος καὶ ἡ ὅποια, κατὰ τὴν γνῶμην τοῦ, ἀποτελεῖ ἕνα ἀπὸ τὰ καλλίστα μέρη διὰ τὴν προπαγάνδαν.

σιν τῆς ἰδεᾶς τῆς εἰρήνης. Τὰ βιβλία αὐτὰ ἴ-
σα δραματικά ἔργα διαπνεύονται ἀπὸ τὴν φρί-
κην τοῦ πολέμου καὶ τὴν περιγράφουν — τὴν
καλύτερα ἐξ αὐτῶν τολλάχιστον — μέ τόνση πι-
στότητα καὶ τόνση εἰλικρινῆ συγκίνησιν, ὥστε τὸν
συγκλονίζουσιν πραγματικά τὸν ἀναγνώστην τῶν
αὐτῶν καὶ τοῦ μεταδίδουσιν τὴν ἀπέχθειαν πρὸς
τὴν ἀπαισίαν αὐτὴν ἀνθρωποφαγίαν. Ἀλλὰ
ἡ ἀπέχθεια αὐτὴ δὲν συνοδεύεται ἀπὸ ἡτ-
τοπάθειαν ἢ ἀπὸ αἰσθητὰ ταπεινά καὶ
ἄσχημα. Διότι τὰ πραγματικά βιβλία τοῦ πο-
λέμου, περιγράφοντα τὸν στρατιωτὴν τοῦ με-
τώπου καὶ τὴν ζωὴν του, δὲν εἶναι δυνατόν
παρὰ νὰ διεριμνεύουν καὶ αὐτὰ τὴν εὐγένειαν
τῶν αἰσθημάτων τοῦ πραγματικοῦ πολεμιστοῦ
τὴν ἀνταπέρρησίν του, τὴν ἀπόλυτον ἀφώσ-
κιν πρὸς τὸ καλὸν, τὴν βαθεῖαν του ἐπίγνω-
σιν οὐκ ὀνδρῶν, ὑποφέρων, θυσιαζῶν τὸ αἷμα
καὶ τὴν ζωὴν του, παρῆεν ὑπερῶσαν μεγά-
λην — ὅχι μόνον πρὸς τὴν πατρίδα του, ἀλλὰ
καὶ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα ὁλόκληρον, ἣν
ὅποια καὶ ἀπηλλάσσοτο χάρις εἰς αὐτὸν διὰ
παντός τῆς πολεμικῆς θεουπνίας.

Καμμία χθροπάθεια πρὸς οἰονδήποτε δὲν
κακρίνει τὴν φιλολογίαν αὐτήν. Τὸ παλαιό-
μυθος πρὸς τοὺς λεγομένους ἐχθροὺς ἐφέλιπε
ἐντέλως. Οἱ Γάλλοι δὲν μισοῦν πλέον τοὺς
Γερμανοὺς καὶ οἱ Γερμανοὶ δὲν οὐκέπνουν
ποτέ τὴν ἐκδίκησιν. Γάλλοι, Γερμανοί, Ἀ-
γγλοὶ, Αὐστριακοί, ὅλοι ὑπέφεραν εἰς τὸ μέ-
τωπον τὰ ἴδια βασιανιστήρια, ὅλοι ἐπόνεσαν
ἐστερηθήσαν, ἔχασαν καθὲς ἀπόλαυσιν καὶ καθὲς
προσωπικὴν πρωτοβουλίαν. Διότι ὁ μέγας
πόλεμος τῆς Εὐρώπης δὲν ὠμοίωξε πλὴν
πρὸς τοὺς πολέμοις τοῦ παρελθόντος καὶ τῆς
προσωπικῆς ἀνδρείας, τοὺς ὠραίους ἥρωι-
σμούς, τὰς ἐπικάς μάχας εἰς τὸ φῶς τοῦ
ἡλίου. Τώρα ὁ πόλεμος εἶναι μηχανικὸς καὶ
ἀπαίσιος, κρύβει τὸν ἄνθρωπον βαθειά μέσα
στὴ λάσπη καὶ τὸ χῶμα καὶ τὸν καταβιβά-
ζει εἰς τὸν οἰκτρὸν ρόλον ἐνὸς ἀριθμοῦ, τοῦ
ἀφαιρεῖ καθὲς δικαίωμα καὶ καθὲς πρωτοβου-
λίαν καὶ τοῦ ἀφίνει μόνον ἕνα δικαίωμα κα-
τὰ τὴν ἐξουσίαν τῆς ἐξουσίας, τὸ ἀρά-
γει, τὸ ἀστυγεῖον, τὴν νάρκην, τὴν σφα-
γὴν τοῦ πυροβόλου ποῦ θὰ τὸν σκοτώσῃ.
Καὶ ἡ φρικὴ αὕτη, ἡ δυστυχία αὕτη, εἶναι
πάντοτε ἡ ἴδια ἀπὸ τὸ ἕνα καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο.
Μέμος τῆς πολεμικῆς γραμμῆς. Ὅλοι οἱ στρα-
τιῶται πολεμοῦν μὲ τὴν ἰδίαν αὐταπάρνησιν.
Τὴν ἰδίαν ἀφοσίωσιν πρὸς τὸ καθήκον. Ἐχ-
θρὸς των εἶναι ἕνα καὶ μόνον : ὁ πόλεμος.
ὁ μέγας ἐχθρὸς τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐφ' ὅσον αὐτὴ εἶναι· ἡ βιοικὴ ἰδέα τῶν πραγματικῶν πολεμικῶν βελίων, ἐξηγήσεται πολὺ εὐκολά τὸ γεγονός· οὗτοι τὰ βελία αὐτὰ διαβάλλονται μὲ τὸ ἴδιον ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ἰδίαν ἐπιτυχίαν καὶ εἰς τὸν τόπον εἰς τὸν ὁποῖον ἐγράφονταν καὶ εἰς ἄλλας χώρας, καὶ εἰς τὰς πρῆν ἑθνικὰς χώρας ἀκόμη. Ἡ «Φωτία» τοῦ Μπαμπινιώ, οἱ «Εὐλίνοι Σταυροὶ» τοῦ Ντορξέλεξ, ὁ «Γασπάς» τοῦ Ρενέ Μπεν-ζαμέν σημειώνουν εἰς τὴν Γερμανικὴν τῶν μεταφράσεων τὴν ἰδίαν ἐπιτυχίαν ποὺ εἶχαν εἰς τὴν Γαλλίαν. Τὸ «Πότιστο Νέον εἰς τὸ Δυτικόν Μέτωπον» τοῦ Ρέμαρκε, τὸ «Βερντέν» τοῦ Φρίτς φὸν Οὐρνον, ὁ «Πόλεμος» τοῦ Ρένν, προκαλοῦν καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν δσὴν προσκλήσεων καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν συγκίνησιν. Τὰ δραματικὰ ἔργα τοῦ πολέμου ποὺ ἔχουν πραγματικὴν ἀξίαν, ὅπως τὸ «Ζήγκφρὸν» τοῦ Ζιρνιντοῦ, τὸ «Τέλος τοῦ Ταξιδιοῦ» τοῦ Ἀγγλου Σέριερ, ὁ «Τάφος ὑπὸ τὴν Θριαμβευτικὴν Ἀψίδα» τοῦ Γάλλου Πωλ Ρενάλ, τὸ «Κάρλ καὶ Ἀννα» τοῦ Λέοναρντ Φράνκ δὲν ἔχουν πατριδὰ. Ὅπου καὶ ἂν παυχθοῦν, ἀφήγουν τὴν ἰδίαν βαθεῖαν ἐντύπωσην εἰς τοὺς θεατὰς τῶν.

Διὰ τὰς δώδεκα μίαν ἐντύπωνιν περὶ τῆς πα-
ραστατικότητος τῶν πολεμικῶν βιβλίων, ὁ
κ. Ἄχ. Κύρου ἀναφέρει μερικὰς ἀπὸ τὰς χα-
ρκτηριστικωτέρας σκηνὰς τῶν βιβλίων τοῦ
Ρέμαρχου, τοῦ Ντοστέλ, τοῦ Ρένν, τοῦ
Μπαρμπύς, τοῦ Κεσσά, τοῦ Οὐγγρου Λάγιος
ντὲ Σιλάχου, τοῦ Πῶλ Ρενάλ, τοῦ Ἀγγλοῦ
Χόντσον (ὁποῖος ἔγραψε τὸ ἀριστουργηματι-
κὸν «Γριζὶν Σούρπου») καὶ τοῦ Ἀγγλοῦ
Μόρρις, συγγραφέως τοῦ «Μπρέδερτον». Ἀπὸ
τάς σκηνὰς αὐτάς βγαίνει ὅλη ἡ ἀγριότης
ἐνὸς πολέμου, εἰς τὸν βωμὸν τοῦ ὁποῦν ἐθι-
κασθόσαν ἑκατομμύρια νεαρῶν ὑπάρξουν.
Βγαίνει ἀκόμη καὶ ἡ βαθεῖα ἀνοστατάσις τὴν
ὁποῖαν προεκάλεσαν εἰς τὴν ψυχικὴν ζωὴν
τῶν ἀνθρώπων μία θεωμνία, ἡ ὁποία ἐπὶ
τέσσαρα συνεχῆ ἔτη ἐχώρισε τοὺς ἄνδρας
ἀπὸ τὰς συζύγων των καὶ τὰς μητέρας των
καὶ τὰ παῖδά των καὶ τοὺς ὑπεκρέωνες νὰ
ζοῦν μέσα εἰς μίαν ἀμφοτέρωθεν φρίκην, μέ-
λους ἀπὸ ἀπὸ ἀντικανόνας πύτους.

— Τὸ «Ἐλῡθερον Βῆμα» τῆς 12ης Νοεμβρίου δημοσιεύει συγκινητικὸν ἄρθρον τοῦ κ. Γ. Δούκα περὶ τοῦ ἀτυχοῦς μεγάλου Ἑλλήνος γλύπτου Γιαννοῦλη Χαλεπᾶ.

— Εἰς τὴν αὐτοῦσαν τοῦ ἐμπορικοῦ καὶ βιομηχανικοῦ ἐπιμελητηρίου ἔφηντο τὴν παρελθούσαν ἐξορίαν ἀνταρρήσους διὰ τὰς τῆς Πανελληνίου Ἐπιστημονικῆς Λογιστικῆς Ἐταιρείας μὲ ὀμλήτην τὸν καθηγητὴν κ. Κ. Παναγιωτόπουλον, ὅστις ἀνέπτυξε τὰς κατευθύνσεις τῆς νεωτέρας λογιστικῆς καὶ τὴν χρησιμότητα αὐτῆς διὰ τὰς ἐπιχειρήσεις.

— Η αρχαιολογική σπουδαία αποστολή που εργάζεται από έτων εις την Κύπρον ε-
φερει εις φως νέα ευρήματα θαυμαστής τε-
χνης.

— Το ελληνικόν Μελοδραμα ήρχισεν τὰς παραστάσεις του μὲ μίαν παλαιάν, ἀλλ' ὠραίαν ὅπεραν του Βέρντι «Φόρτσα ντὲλ Ντεσσίνο» ἣ ὅποια συνεκέντρωσε πολὺν κόσμον καὶ εἶχε ἐκτιμῶναι.

— Εἰς τὴν πρώτην συναυλίαν συνδρομητῶν
τῆς Ὁρχήστρας τοῦ Ὁρίου θὰ συμπράξῃ ὁ

διάσημος πιανίστας Φρειδερίκος Λαμόν, με το κονσέρτο του Μπετόβεν.

— Ο Αρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν προσέφερε εἰς τὸ Βυζαντινὸν Μουσεῖον τὸ περισσῶθεν ἐπιτραχήλιον τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου.

— Ἡ ἔνστασις τῶν Συντακτῶν, ὡς ἐγγράφηκε καὶ ἄλλοτε, ὀργανώνει τὴν ἐκθεσὶν τύπου.

— Ἡδὴ ἔχουν συλλέξει ἀξιολογώτατον ὕλικόν, ἀντιπροσωπευτικὸν ὅλων τῶν ἐποχῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ τύπου.

— Ο κ. Ἑμμ. Μπενάκης θὰ προτείνῃ ν' ἀναλάβῃ τὰς δαπάνας τῆς ἐκθέσεως λαϊκῆς τέχνης κατὰ τὰς προσεχεῖς Δελφικὰς ἐορτὰς ὁ σύλλογος φιλοτέχνων.

— Ἡ εἰδήσις γνωσθεῖσα προσέκαλες εὐμενέσταια σχόλια μετὰ τῶν διανουμένων.

— Ἀθρόα ζήτησις γίνεται εἰς ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα τῆς Ἀυτοδιογραφίας τοῦ Τρότσκι.

— Οἱ φιλιαναγνώσται ἀδημονοῦν νὰ τὸ διαβάσουν ἀφότου ὁ Ἑμὶλ Λούντβιχ ἐξεφράσθῃ τὸσον εὐμενῶς δι' αὐτόν.

— Πρὸς μεγάλῃν τὸν ὁμῶς ἀπογοήτευσιν τὸ βιβλίον δὲν ἐκυκλοφόρησεν ἀκόμη διὰ τὸ κοινόν.

— Παρουσιάσθη Μαικήνας τῆς τέχνης καὶ τῶν γραμμάτων ἀπὸ τὴν Μασσαχουσέτην τῆς Ἀμερικῆς.

— Εἶναι ὁ ὁμογενὴς κ. Εὐστάθιος Καραντζῆς ὁ ὅποιος ἀπέστειλεν εἰς τὸν πρόεδρον τῆς Ἑταιρείας τῶν Θεατρικῶν Συγγραφέων τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν 38 χιλιάδων (500 δολάρια) διὰ ν' ἀπονεμηθῶν εἰς τὰ τρία καλύτερα ἔργα τῆς τελευταίας διετίας.

— Τὴν κριτικὴν κατὰ πάσαν πιθανότητα θὰ ἀσκήσῃ ἐπιτροπὴ καταλλήλως συγκροτούμενη.

— Ὁ πρόεδρος τῆς ἑταιρείας τῶν Ἑλλήνων θεατρικῶν συγγραφέων ἀνεκοίνωσε πρὸς τοὺς ἐταίρους δι' ἐπιστολῆς του ὅτι λόγοι ὑγείας τὸν ὑποχρεώνουν νὰ παραιτηθῇ δριςτικῶς τῆς προεδρείας.

— Τὰ περιοδικὰ «Πρωτοπορεία» καὶ «Νέα Ἑστία» ἀφιέρωσαν ξεχωριστὰ τεύχη διὰ τὸν Ψυχάρην.

— Πιθανολογεῖται ὅτι ὁ Ἑμὶλ Λούντβιχ θὰ γράψῃ τὴν βιογραφίαν τοῦ πρωθυπουργοῦ κ. Βενιζέλου.

— Ἡ ἔκθεσις Α. Γεραλῆ στὸν «Πανασσό» συγκεντρώνει πλῆθος φιλοτέχνων καὶ τὴν καλύτεραν Ἀθηναϊκὴν κοινωνίαν.

καὶ ἰδέες εἶναι καλὸ καὶ ἄγιο. Χρεάζεται ὁμῶς γιὰ νὰ γίνον τὴν τέχνην αὐτὰ, πολλὴ δουλειὰ καὶ ξεχωριστὰ χαρίσματα. Ἐνας πιστὸς θὰ σὰς καταλάβῃ, ἕνας ἀπιστος ὁμῶς ὄχι. Ἡ τέχνη ὁμῶς ἀπευθύνεται καὶ σκαλῶναι ὅλους, χωρὶς καμμιὰ διάκριση. — **Κακιστό**: Σὰς εὐχαριστοῦμε γιὰ τὴν πληροφορίαν σου καὶ ὁμολογοῦμε ὅτι ἡ ἐπιμονή σου μᾶς κινεῖ τὸ ἐνδιαφέρον. Ἐκείνο πού ἔχομε νὰ παρατηρήσωμε στὴ μετάφρασιν αὐτῇ, διχῶς νὰ ἔχωμε ὅπ' ὅψει μας τὸ πρωτότυπον, ἀλλὰ κρίνοντάς τὴν ὡς ἓνα ἑλληνικὸ λογοτεχνικόν, εἶναι πῶς ἔχει μιὰ πλαδαρότητα γλωσσικὴ καὶ φτώχεια σ' αὐτὸ τὸ κεφάλαιον. Γιατὶ ἄραγε; Τὸ τραγοῦδι δειχνεῖ καλὰ ποιήματα γιὰτὶ νὰ μὴν τὰ ζωντανέψουμε ἀπολύτως στὴ μετάφρασιν; — **Τάκην Μαυροκέφαλον**: Τὸ διήγημά σου «Ἀχ τὸ φουκαριότικο τὸ Ἑλενάκι», δημοσιεύεται σήμερα καὶ τὰ «Μαῦρα καὶ συφοριασμένα Χριστούγεννα» θάδημοσιευθοῦν. — **Γ. Τσιγοριάνην**. «Ἡ Σεμναλίστρα» δὲν εἶναι δουλεμένο. Νὰ τὸ ξαναφτιάξετε. — **Σ. Φλώρον**: Τὴν ἴδια βιασύνῃ καὶ προχειρότητα διακρίναμε καὶ στὸ δικό σου τὸ κομμάτι. — **Α. Κῦρην**: Ἐχέτε φλέβα σατυρική. Ἐκείνο πού λείπει εἶναι ἡ μορφὴ καὶ ἡ γλωσσικὴ ἁρμονία σὰν τραγοῦδι σου. Ὡστόσο δημοσιεύομε ἐδῶ τὸ «Σὲ μιὰ Χωριατοπούλα».

Κι' ἂν περπατεῖς καμαρωτὰ σὰν πέρδικα τοῦ [δᾶσον, σὰν τὸ λουλουδι τ' Ἀπριλιοῦ, σὴν' αὐτὰ κι' [ἂν λυγίσαι, κι' ἂν προσπαθῇς νὰ θεοποιῇς τὴν λίγην ὁμο[γραφίαν σου, ἐμένα δὲν μὲ συγκινεῖς* ἄδικα τυραννίσαι.

Χίλιων λογίων στολισματα κι' ἂν βάξεις στὸ [κορμὶ σου καὶ κτυπήτ' ὅλο χρώματα κι' ἂν πτόνῃσαι, [ὡ κόρη, μὲ τίς μογιές κι' ἂν προσπαθῇς ν' ἀλλάξης [τὴ μορφὴ σου, γιὰ μένα εἶσ' ἓνα μικρὸ καὶ πλοῦσιο ἀγόρι. Μὴ τὰ λιγώνης τὰ μικρά, σὰν τὰ κομμάτια, [σου μᾶτια καὶ μὴ γελᾷς γιὰ νὰ φανῇ τὸ λιονταρίσιο [στοῦμα καὶ ἄδικα μὲ καρτεράς σ' ὅλα τὰ μονοπάτια. — δὲν ἐχαθῆκαν ἀπ' τὴ γῆ τὰ θηλυὰ ἀκόμα.

Παράτησε τὰ κόρτε σου* ἄδικα μὴ φιλετάσης. Τώρα εἶναι ταφόπετρα ἐμένα ἡ καρδιά μου. Στὸν πόθου μου ἐφύσηξεν ἓνας ἠνυχρὸς Φε[βρουάριος, καὶ χάνεις κόπους ἄδικα, ἄνοστη πέρδικα [μου!...

Π. Γολίταν: Ὅσο ἦταν δυνατόν νὰ γίνε-ται ἡ δουλειὰ δὲν εἶχε καθορισθῇ τὸ δικαίω-μα. Σήμερα πού ἕνας ἄνθρωπος ἔξω ἀπὸ τὴν διεύθυνση πρέπει νὰ ἀσχολεῖται μ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τὸ δικαίωμα τὸ πέρνει αὐτός. Γιὰ τοὺς πτωχοὺς γίνεται κάποια ἐξαιρέσις. Τὸ διήγημα ὄχι καὶ τόσο προσεκτικὰ γραμμένο, ὑπάρχει καὶ πρόχειρη ψυχολογία καὶ γλωσσικὴ ἀναρχία. Γιατὶ; — **Χ. Παναγιωτόπου-λον**: Ὁ «Σβέγκος» ὄχι καὶ τόσο πετυχημένος στὴν ἐκτέλεση. — **Α. Μ. Λάρισσαν**: Τὸ ἴδιον ἔχομε νὰ πούμε καὶ γιὰ τὴν «Ὀνειρεμένη Ἡουχία».

ΤΑ "ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ,"

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

Κεφάλαια Μετοχικὰ καὶ Ἀποθεματικὰ Δρ. 1.193.000.000.—
Καταθέσεις (τῇ 30ῇ Ἰουνίου 1929) » 6.250.000.000.—

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
83 ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΠΡΑΚΤΟΡΙΟΝ ΕΝ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ, 51 ΜΑΙΔΕΝ ΛΑΝΕ
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΧΩΡΑΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐκτελεῖ πάσης φύ-σεως τραπεζικὰς ἐργασίας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν ὑπὸ ἐξαιρετικῶς συμφέροντας ὁρους.

Δέχεται δὲ καταθέσεις (εἰς πρώτην ζήτησιν, ἐπὶ προ-θεσμίᾳ καὶ ταμιευτηρίου) εἰς δραχμάς καὶ ξένα νομί-σματα μὲ λίαν εὐνοϊκὰ ἐπιτόκια.

ΤΡΑΠΕΖΑ

ΚΟΣΜΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΑΛΜΕΝΟΝ ΔΡΑΧ. 22.500.000

ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΔΡΑΧ. 1.522.076.50

ΕΔΡΑ ΕΝ ΒΟΛΩ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

FILIALES

Τράπεζα Λαρίσης — Λάρισα

Τράπεζα Τρικάλων — Τρίκαλα

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ

Εἰς ὅλας τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰς κυριωτέρας τοῦ ἐξωτερικοῦ

Ταμιευτήριον μέχρι 100.000 δραχ.
μὲ 7 ο/ο. — Ἐκτελεῖ πάσης φύσεως
Τραπεζικὰς ἐργασίας

ΔΕΜΕΝΟΙ ΟΙ ΤΟΜΟΙ

A. B. Γ. Δ. ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ

ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΠΛΗΡΟΥΝΤΑΙ ΠΡΟΣ ΔΡΑΧ. 100 ΕΚΑΣΤΟΣ
ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΔΟΣ ΜΑΓΕΡ 29

“ΠΟΛΥΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ,,

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΤΕΧΝΩΝ

Ἐκτελοῦνται σχέσις φύσεως
τυπογραφικαὶ καὶ βιβλιοδετι-
καὶ ἐργασίαι

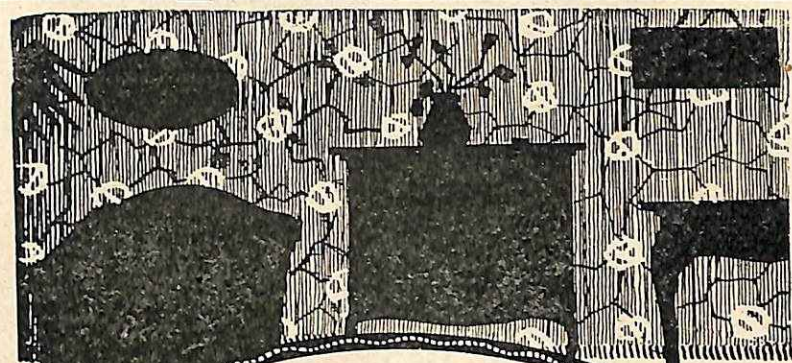
ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ

ΠΟΛΥΧΡΩΜΙΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΓΕΡ 29

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΑΧΑΡΝΩΝ 244



Ἐπιπλά

ἐκθέσεως ψάλτη

Τὰ θαυμάσια εἰς μεγίστην ποικιλίαν
καὶ καλλιτεχνικὴν ἐμράνισιν ἐπιπλά

ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΨΑΛΤΗ

Μοδέρνα καὶ εἰς στύλ. Τὰ ἀνώτερα εἰς ποιότητα.
Πωλοῦνται ὄχι εἰς Πρατήρια ἀλλ' ἀπ' εὐθείας
πρὸς τὸν πελάτην. Οὕτω αἱ δαπάναι πρατηρίων
κερδίζονται εἰς ποιότητα ὑπὲρ τοῦ πελάτου.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΨΑΛΤΗ

Ἡ πλουσιωτέρα συλλογὴ ἐπιπλῶν. Γενι-
καὶ ἐπιπλώσεις οἰκίων, Γραφείων κ.λ.π.

Ἐκθεσις ὑ ἐργοστάγια Λεωφ. Συρροῦ

ΓΚΡΕΚΑ

Σὲ κάθε παιδάκι ἀρέσει
βούτυρο Μαργαρίτη



Τὸ φρεσκότατο βούτυρο Μαργαρίτη πωλεῖται παντοῦ.
Παραρτῆται εἰς τὰ πλοῦσια λειβάδια τῆς Κερκύρας.
Δὲν εἶναι κλεισμένο εἰς τενεκέδες

ΓΚΡΕΚΑ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Χ. Οἰκονόμου: Αὐτὰ πού μᾶς στεί-λατε γιὰ τὸν Παπαδιαμάντη καὶ τὸ Μω-ραϊτίδη δὲν προσφέρουν τίποτε στίς στή-λες πού ἔχομε ἀνοίξει γιὰ τὴν μελέτη τῆς ζωῆς των. — **Μανώλην Ἀλεξίου**: Τὸ «Ἐ-χτές τὴν Κυριακή» θὰ δημοσιευθῇ. — **Ν. Πει-ραιῶ**: Ἀπὸ τὰ τρία τραγοῦδι σου δημοσιεύ-ομε σήμερα καθὼς βλέπετε, τὸ «Σὺν ξαναρθῆς». Τὸ «Ἐφτασ' ἡ ὥρα» προδίνει πολὺ αἰσθημα, ὁ-στερεῖ ὁμῶς στὴν ὀλητου μορφῇ. Τὸ «Ἀντρες» εἶναι μᾶλλον νεανικὸ παιχνίδι, χωρὶς καμμιὰ σχέση μὲ τὴν τέχνην. **Γεράσιμον Γρηγόρη**: Τὸ «Μόνος» θὰ δη-μοσιευθῇ. — **Γιούλην Δέκκαν**: Ἀτυχῶς αὐτό πού μᾶς στείλατε δὲν λέγει τίποτε. — **Καλ-λίαν Ἀλεξάνδρειαν**: Νὰ ἔχῃ κανεὶς πίστιν

KODAK



Ένα KODAK διατηρεῖ ζωντανὰς τὰς
ἀναμνήσεις τῆς παιδικῆς ἡλικίας τῶν
_____ παιδιῶν σας. _____

Ἐπιδέξαστε τὰ νέα μοντέλλα ὁ χειρισμὸς
_____ τῶν εἶναι ἀσφαλτέστατος. _____